

Copiii noștri cresc în vremuri foarte primejdioase, în care societatea se leapădă de idealurile acceptate de popoarele creștine și, mai presus de orice, de toate idealurile dragostei jertfitoare. În locul acestora, în spiritul vremurilor noastre, se sădește în inimile copiilor cultul iubirii de sine și al plăcerilor.

Fără ajutorul lui Dumnezeu, fără participarea la binecuvântatele și mântuitoarele Taine ale Sfintei Biserici, nu vom putea rezista în fața acestei primejdii. De o importanță capitală în creștinism, în educația morală a copiilor, este mărturisirea păcatelor în Taina Pocăinței. Mărturisindu-și păcatele, copiii, prin puterea dată preotului de Sus, primesc nu doar iertare, ci și învățături pentru viață, și astfel se vor deprinde să caute rezolvarea problemelor cu care se confruntă nu prin alte mijloace (ceea ce pare întotdeauna mai ușor), ci în Biserică, unde primesc binecuvântare, întremare, iertare, întărirea nădejdi în mântuire.

SPOVEDANIA COPIILOR • SFATURI PRACTICE PENTRU PREOȚI, PĂRINȚI ȘI COPII



SPOVEDANIA COPIILOR

*Sfaturi practice
pentru preoți,
părinți și copii*

Spovedania copiilor

*Sfaturi practice
pentru preoți,
părinți și copii*

Traducere din limba rusă de
Gheorghiță Ciociei

Redactor: Amalia Dagne

Coperta: Mihaela Voicu

Traducerea s-a realizat după: *Detskaia is-poved*, Moscova, 2007.

Dragul meu părinte!

Dacă copiii tăi au crescut și în relațiile dintre voi au apărut probleme ori te mâhnește comportamentul lor, atunci ia aminte că la mijloc ar putea fi – măcar „cât un fir de ață” – și vina ta. Încetează să-i mai judeci, căci poate nu s-au desăvârșit încă, nu au învățat să fie robi ai lui Dumnezeu, dar nu sunt nici robi ai păcatului (vin, tutun, narcotice, desfrâu și altele) și, prin dragostea ta, prin răbdarea și rugăciunile tale, ai putea să le îndrepți modul de a se comporta. Ia aminte că toți suntem în mâinile lui Dumnezeu și pentru toți voia Lui este sfântă. Gândește-te și la faptul că Domnul „vrea să ne mântuiască, dar nu fără voia noastră”! Începe cu tine chiar din acest ceas, de astăzi! Primul pas deja l-ai făcut! Ai recunoscut

acest fapt! Al doilea pas este mărturisirea la biserică! Chiar astăzi, chiar în acest ceas. Nu mâine, nu poimâine, ci acum! Adu-ți aminte că Dumnezeu a făgăduit să ierte orice păcat de care tu te pocăiești cu inimă înfrântă, însă El nu a făgăduit ziua de mâine!

*Grăbește-te, dragul meu!
Domnul să-ți ajute!*

Iubite părinte duhovnic!

Mărturisirea copilului este de o foarte mare importanță. Căci înaintea păstorului, ca slujitor al lui Dumnezeu, copiii își descoperă sufletul și primesc prin puterea harului venit de Sus nu doar iertarea păcatelor, ci și învățătură de viață morală creștină. Fiecare cuvânt al preotului are o mare importanță din punct de vedere duhovnicesc și educativ, căci el aprinde focul credinței și al iubirii creștine după cuvântul lui Dumnezeu și după învățătura Maicii Biserici.

De prima mărturisire atâră cel mai adesea relația ulterioară a copilului cu această măreață și mântuitoare Taină. Pentru aceasta, atât preotul slujitor, cât și părinții trebuie să aibă în vedere următoarele:

- Pregătirea pentru mărturisire și părtășia preotului cu copilul în timpul mărturisirii trebuie să se petreacă cu foarte multă dragoste, blândețe, afecțiune, punându-se un accent deosebit pe marele adevăr că în timpul spovedaniei participă la aceasta nu doar preotul, ci Însuși Domnul Iisus Hristos. Nu trebuie îngăduite nerăbdarea sau supărarea, oricât de mică, din partea preotului, dar nici compătimirea excesivă ori îngăduința prea mare față de greșelile copiilor.

- La pregătirea și în timpul mărturisirii este nevoie de îndemânarea păstorului, de înțelepciune părintească și de experiență, pentru a se pune întrebări asupra acelor păcate ce țin de vârsta copilăriei, nu de tinerețe și de maturitate. E nevoie să se acorde o atenție deosebită celei de-a șaptea porunci din legea lui Dumnezeu: să se întrebe despre aceasta cu cea mai mare atenție și într-o formă delicată, ca nu cumva prisosul de cuvinte să lase în conștiința copilului vreo pată murdară.

Dragi părinți,

Copiii noștri cresc în vremuri foarte primejdioase, în care societatea se leapădă de idealurile acceptate de popoarele creștine și, mai presus de orice, de toate idealurile dragostei jertfitoare.

În locul acestora, în spiritul vremurilor noastre, se sădește în inimile copiilor cultul iubirii de sine și al desfătărilor. Tocmai acesta este idealul de educație seculară al culturii de masă, al presei, radioului și televiziunii. Fără ajutorul lui Dumnezeu, fără participarea la binecuvântatele și mântuitoarele Taine ale Sfintei Biserici nu vom putea rezista în fața acestei primejdii. Se cere de la noi o foarte susținută și permanentă atenție pentru viața copiilor noștri. „Nu lăsați copiii nesupravegheați în ceea ce ți-

ne de dezrădăcinarea din inima lor a neghinei păcatului, a gândurilor rele, viclene și hulitoare, a obiceiurilor păcătoase, a înclinărilor către patimi – scrie Sfântul Ioan de Kronstadt. Vräjmașul și patima păcătoasă nu-i cruță nicidecum pe copii. Sămânța oricărui păcat se află și în copii; arătați-le toate primejdiile păcatelor, pentru ca ei, în necunoștința și neînțelepciunea lor, să nu se întărească în obiceiurile păcătoase și în patimi care cresc și aduc roade pe măsură odată cu înaintarea lor în vârstă.”

De o importanță capitală în creștinism, în educația morală a copiilor, este conștientizarea mărturisirii păcatelor în Taina Pocăinței. Mărturisindu-și păcatele, copiii, prin puterea dată preotului de Sus, primesc nu doar iertare de păcate, ci și învățături morale pentru viață. Este foarte important să-l învățăm pe copil să-și recunoască faptele rele și să se străduiască spre tot binele.

Dragi părinți, să știți că, dacă vă veți duce copiii de timpuriu la biserică, la Sfântul Potir, aceasta va pune o temelie trainică pentru zidirea vieții lor de mai târziu. Cu timpul, în ei se va naș-

te nevoia să meargă mai des la slujbele bisericești. Cum se vor bucura și se vor liniști copiii noștri, văzând lumina domoală a candelelor și a lumânărilor de ceară curată și simțind aroma de tămâie din candelă! Părinții le vor explica simplu învățătura de credință copiilor care merg pe calea bisericii, pe înțelesul lor, ca ei să se simtă întăriți și să afle mântuirea, ca să se deprindă să caute rezolvarea problemelor cu care se confruntă nu prin alte mijloace (ceea ce pare întotdeauna mai ușor), ci în Biserică, unde primesc binecuvântare, întremare, iertare, întărirea nădejzii în mântuire.

Ajutând copilul să se pregătească pentru spovedanie, mai ales dacă el pășește pentru prima oară către această mântuitoare Taină, părinții trebuie să țină seama de următoarea pravilă (având în vedere și sfaturile primite în prealabil de la preotul lor):

Părinții trebuie să știe că Biserica recomandă ca împărtășirea copiilor să fie neapărat precedată de mărturisire începând de la vârsta de șase ori șapte ani, uneori chiar mai devreme, în funcție de dezvoltarea copilului și de capacitățile lui de conștient-

zare și de mărturisire a păcatelor. Ziua în care copilul se spovedește și se împărtășește trebuie să fie pentru el o zi de praznic și de bucurie. Îndemnați-i, propuneți-le copiilor să meargă la biserică, să se pregătească de spovedanie și de împărtășanie, dar în nici un caz nu-i forțați. Copilul nu trebuie nicicum forțat să se mărturisească – pocăința trebuind să fie sinceră și cu desăvârșire de bunăvoie. Dacă-i impuneți apelând la autoritatea părintească, copilul va împlini după un timp cele cerute de dumneavoastră; dar dacă în el nu există o credință vie, o năzuință sinceră spre curățirea de păcatul săvârșit, atunci mai devreme sau mai târziu va izbucni un conflict dureros între cele cerute de dumneavoastră și voia lui liberă.

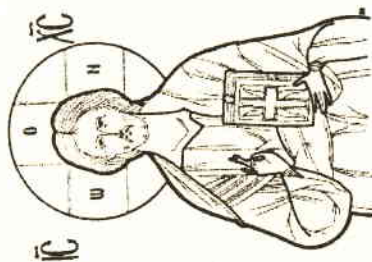
Dacă copilul se tulbură și se pierde în drum spre scaunul spovedaniei, i se poate propune să se pregătească de mărturisire mai de dimineață, acasă, cu ajutorul unui chestionar de spovedanie; el poate răspunde în scris la întrebările din chestionar și apoi să mărturisească răspunsurile la spovedanie înaintea preotului. Este important ca spovedania să nu se transforme într-o

anchetă, într-un referat „despre ceea ce a făcut ori nu a făcut”, ci, de fiecare dată, copilul să-și recunoască păcatul, unind mărturisirea cu bucuria iertării lui Dumnezeu, cu frângerea inimii și cu pocăința sinceră.

În pregătirea copilului pentru spovedanie nu este îngăduită o mediere între părinți și preot. Părinții nu trebuie să-i propună preotului întrebări și sfaturi pentru spovedanie și nici să îi chestioneze pe copii asupra păcatelor lor și a ceea ce le-a spus părințele în timpul spovedaniei. Chiar și cele mai mici încercări de iscodire și întrebările de orice fel pot să frângă în sufletul copilului credința față de această mare Taină. Părinții nu trebuie să-i dea preotului instrucțiuni, pe motiv că, prin anumite întrebări, unele păcate ar putea fi îndepărtate mai lesne de la copiii care se mărturisesc, trăgându-l de mânecă pe duhovnic și nesocotind harul lui Dumnezeu, care îi înțelepțește pe cei ce se mărturisesc și dă învățătură.

I

Spovedania copilor



Primele întrebări la spovedania copilului

1. Știi și crezi tu oare că mărturisirea săvârșită înaintea preotului este ascultată și primită de către Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care în chip nevăzut e de față la spovedanie?

2. Te căiești tu cu sinceritate de toate faptele rele prin care ai greșit înaintea lui Dumnezeu, încălcând sfintele Lui porunci?

3. Te-ai împăcat cu toți mai înainte de a veni la spovedanie?

Prima poruncă

*Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău.
Să nu ai alți dumnezei afară de
Mine!*

Prima poruncă ne învață să-L iubim
și să-L cinstim pe Dumnezeu.

1. Crezi tu în Dumnezeu?
2. Crezi tu oare că Dumnezeu este Făcător a toate, că El a făcut toate cele vii și cele neînsuflețite – oame-
nii, fiarele, păsările, peștii, insectele,
păianjenii, iarba, firele de nisip, fulgii
de zăpadă, roiurile de albine, stelele,
soarele, luna și toate celelalte?
3. Crezi tu oare că omul a fost zidit
după chipul și asemănarea lui Dum-
nezeu?
4. Îl iubești tu pe Dumnezeu? Te
temi tu să nu-L întristezi pe El? Te
temi tu oare să nu-i întristezi pe ma-
ma, pe tata ori pe alți oameni? Te temi
să nu-L superi pe Dumnezeu prin fap-
tele tale rele? Îți este teamă de Dum-

nezeu? Ai încălcat tu oare sfintele Lui
porunci?

5. Simți tu că te afli întotdeau-
na înaintea lui Dumnezeu? Îți aduci
aminte că El vede toate, ascultă toate,
știe totul despre tine? Că El este pre-
zent pretutindeni: și la școală, și aca-
să, și în locurile cele mai ascunse? Că
te vede chiar și atunci când tu te as-
cunzi de alții? Adu-ți aminte că nici-
cum și nicidecum nu este cu putință să
te ascunzi de Dumnezeu!

6. Ți-e teamă oare să nu cumva să
auzi glasul lui Dumnezeu: „Nu te cu-
nosc pe tine”?

7. Ești tu rob al lui Dumnezeu ori
rob al păcatului? Știi oare și te mân-
drești cu faptul că ești moștenitor al
credinței strămoșilor și părinților tăi,
credința ortodoxă, adevărată, cura-
tă, neîntinată, lăsată nouă de Dom-
nul nostru Iisus Hristos prin apostoli,
episcopi, preoți, ce dăinuie din prime-
le veacuri creștine și până astăzi?

8. Nu cumva te rușinezi să-ți recu-
noști credința în fața altor oameni?
Nu te simți stânjenit să te închini, nu
te lepezi oare de credința ta, de teamă
ca cineva să nu râdă de tine?

9. Îți clădești tu viața în conformitate cu credința ta?

10. Te rogi dimineața și seara? Ceri de la Dumnezeu să-ți binecuvânteze hrana de pe masă dimineața, la prânz și seara, ori „te năpustești” asupra mâncării precum un câine, fără lua-re-aminte? Te rogi tu oare la începutul și la sfârșitul fiecărui lucru?

Cea de-a doua poruncă

Să nu-ți faci chip cioplit și nici un fel de asemănare a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ!

*Să nu te închini lor,
nici să le slujești.*

Cea de-a doua poruncă a Domnului Dumnezeu oprește închinarea la idoli. Idolatria nu este doar închinare la idoli făcuți de mâini omenești ca dumnezei, ci și slujire a păcatelor și patimilor și, de asemenea, iubire de sine, mândrie, iubire de slavă, iubire de arginți, îmbuibare cu mâncare și băutură, împătimire către bogățiile pământești și altele asemenea.

1. Nu socotești tu oare banii ca fiind lucrul cel mai important în viață? Nu faci tu oare din ei un idol? Ai cheltui oare toți banii din buzunar pe dul-

ciuri? Ai fi tu în stare să împarți banii ori dulciurile cu alții? Dăruiești tu oare celor ce-ți cer?

2. Te arăți cumpătat la mâncare? Nu ești capricios la masă, văzând că nu ți s-a pregătit mâncarea care-ți place? Nu te îndopi oare cu mâncare, astfel încât, atunci când te scoli de la masă, îți este foarte greu?

3. Știi tu că în săptămână sunt șapte zile și trei dintre acestea sunt zile osebite: duminica, miercurea și vinerea? Duminica e ziua în care Mântuitorul S-a ridicat din mormânt și a biruit moartea – aceasta este întotdeauna zi de sărbătoare. Iar miercurea și vinerea sunt cele mai întristătoare zile: miercurea, Iuda L-a trădat pe Mântuitorul, iar vinerea a fost răstignit El pe cruce. În această zi, cu 2000 de ani în urmă, s-a cutremurat întreg pământul, a plâns și a pătimit întregul Univers, soarele s-a întunecat, iar stelele au căzut din cer. În amintirea acestor fapte întristătoare, ții tu oare post miercurea și vinerea? Ții tu oare posturile Paștelui, Adormirii Maicii Domnului, Nașterii Domnului și pe cel al Sfinților Apostoli, hotărâte de Sfânta Biserică?

4. Nu te lauzi tu oare cu izbânzile tale de la școală sau sportive? Îi mulțumești lui Dumnezeu pentru ajutorul Lui în reușitele tale? Nu te lauzi peste măsură cu meritul tău în aceste izbânzi?

5. Nu dorești tu oare să fii socotit de oameni ca cel mai deștept, cel mai bun, cel mai curajos? Și, în general, pe ce loc se situează eul tău? Îți aduci tu aminte oare că „eu” – este ultima literă a alfabetului¹?

6. Nu te străduiești tu oare să-ți arăți înțaietatea și izbânzile personale printre colegii tăi, înălțându-te deasupra celor slabi și umilindu-i? Nu ți-ai dorit cumva ca ei să te considere ca fiind cel mai deștept și cel mai bun?

7. Nu-ți place oare să comanzi, să fii lider, să fii mai mare peste prietenii tăi?

8. Nu te mândrești tu oare cu situația și cu bogăția părinților tăi? Ori nu te stânjenești de sărăcia părinților tăi? Nu cumva te consideri superior celorlalți?

¹ În limba rusă pronumele personal la persoana întâi singular *ia* (eu) este totodată și ultima literă a alfabetului rus (*n.tr.*).

9. Poți tu oare să dăruiești cu ușurință jucăria ta preferată și să nu plângi după ea? Nu te străduiești oare să te gătești cu haine ori cu diferite podoabe: lănțișoare, brelocuri, brățări și altele asemenea?

10. Nu te fandosești înaintea oglinzii ori înaintea oamenilor, ca să ți se acorde atenție?

11. Nu ai obișnuința să vorbești despre lucrurile tale, chiar dacă ți se arată că e nedrept acest fapt?

Cea de-a treia poruncă

*Să nu iei numele Domnului
Dumnezeului tău în deșert!*

Cea de-a treia poruncă interzice pronunțarea numelui lui Dumnezeu în deșert, adică fără vreo nevoie, în chip simplu, fără dragoste, fără evlavie și rugăciune.

1. Nu pronunți tu oare numele lui Dumnezeu în deșert, fără evlavie, în convorbiri deșarte și în glume? („Doamne, cât mă enervează această supă!” ori „Dumnezeule, pe cine vād!”)

2. Nu cârtești tu oare în nevoile materiale ori în greutățile de viață ale părinților tăi, în legătură cu munca lor?

3. Nu-i superi oare pe părinții tăi pentru faptul că ei nu și-au putut permite să-ți cumpere vreo geacă ori adidași, cum au alți prieteni ai tăi, ori un calculator cum au cunoscuți de-ai

tăi, sau orice altceva ce alții au, iar tu nu?

4. Nu-i invidiezi pe vecinii tăi, pe colegii tăi din familii mai înstărite? Nu zavistuiești izbânzile prietenilor?

5. Îi mulțumești tu oare lui Dumnezeu în boală și în neputințele vieții? Nu cârtești împotriva Lui?

6. Te rogi lui Dumnezeu? Crezi tu oare cu tărie că toate cele pe care le ceri în rugăciune Domnul le împlinește?

7. Nu cumva ești distrat în timpul rugăciunilor de acasă ori de la biserică? Nu-ți lași oare mintea să se împrăștie în timpul slujbei din biserică?

8. Te închini cu atenție, făcând semnul sfintei cruci cum se cuvine, și faci închinăciuni cu osârdie?

Cea de-a patra poruncă

Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești. Lucrează șase zile și-ți fă în acelea toate treburile tale. Iar ziua a șaptea este odihna Domnului Dumnezeului tău.

Cea de-a patra poruncă a Domnului rânduiește să lucrăm șase zile pe săptămână, iar cea de-a șaptea zi (în Biserica creștină această zi este duminică) să o afierosim slujirii Domnului și faptelor bune în numele Lui.

1. Iei tu aminte oare la faptul că duminica, ziua în care Domnul a înviat din morți, este o zi de sărbătoare, închinată lui Dumnezeu? Nu cumva te lenevești duminica ori în alte zile de praznic să mergi la biserică?

2. Iubești tu oare să te afli în Casa lui Dumnezeu?

3. Iei tu aminte oare că, mergând la slujbă, la biserică, te întâlnești aco-

lo cu Însuși Dumnezeu? Că *unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor*. Iar în biserică, la slujbă, nu doi, nu trei, ci zeci de oameni sunt, și Domnul, în chip tainic, nevăzut, e prezent în mijlocul lor. Îți îngădui să alergi, să te joci, să glumești, să râzi și să vorbești în biserică? Nu te temi că prin aceasta Îl întristezi și Îl insulti pe Domnul nostru?

4. Îți place oare să citești Sfânta Evanghelie, Viețile Sfinților, cărți duhovnicești? Te străduiești să înțelegi cele ce se cântă și se citesc la slujbă?

5. Știi tu oare pe de rost rugăciunile „Tatăl nostru”, „Cuvine-se cu adevărat” și „Crezul”? Te rogi tu oare cu această rugăciune scurtă, atunci când îți este greu: „Doamne, miluiește! Doamne, mântuiește!”, „Slavă Ție, Dumnezeule, pentru toate!”?

6. Te-ai păzit de distracții?

7. Nu petreci tu multă vreme în fața televizorului ori la calculator? Nu cumva îți vatămi credința în Dumnezeu, pierzându-ți vremea prin discotecă, la sala de jocuri electronice, la jocuri pe computer, unde sunt prezente silnicii ori unde eroii se ucid unii pe alții?

8. Îți cultivi oare simțul frumosului? Citești literatură artistică? Care este opera ta preferată din literatura clasică? Ce poezii îți place să citești? Asculți muzică clasică? Când ai fost ultima oară la muzeu?

9. Te rogi tu ca Domnul să-ți ajute la școală? Știi rugăciunea „Împărate cerească”, care este nevoie să fie citită înaintea oricărui lucru, înainte de examene ori lucrări de control, înaintea împlinirii treburilor casnice? Te rogi tu Maicii Domnului, care este ocrotitoarea ta? Omoforul ei te apără, îți ajută la examene – ca să-ți aduci aminte ceea ce a explicat profesorul când nu reușești nicicum să-ți amintești.

10. Ești mulțumit de felul în care ți-ai pregătit lecțiile? Le-ai pregătit acasă, cu atenție și cu stăruință?

11. Ți-ai respectat promisiunile făcute?

12. Te ocupi tu oare cu autoperfecționarea? Participi la anumite cercuri?

Cea de-a cincea poruncă

Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ.

Cea de-a cincea poruncă a Domnului Dumnezeu ne poruncește să ne iubim părinții, profesorii, pe mai-marii noștri, care se îngrijesc de noi, și să-i respectăm.

1. Îi cinstești tu oare pe părinții tăi, îi asculți? Nu-i întristezi cu cuvinte rele auzite la alții ori cu ale tale? Nu i-ai contrazis? Nu i-ai împins, n-ai vrut să-i lovești ori nu cumva i-ai lovit?

2. Îi iubești pe cei apropiați: mama, tata, bunicul, bunica, fratele, sora?

3. Îi iubești pe prietenii tăi?

4. Ai făcut tu toate câte îți stau în putere ca să nu-i superi pe părinții tăi? Ai ascuns ceva de părinții tăi?

5. Te-ai rugat tu oare pentru părinții și învățătorii tăi?

6. Ești gata să te jertfești pentru apropiatii tăi, pentru sănătatea lor?

7. N-ai greșit tu prin nesupunere, prin mândrie, neacordarea de cinste ori nebăgare de seamă față de aproapele tău?

8. Îi respecti pe îndrumătorii și profesorii tăi? Nu ți-ai îngăduit față de ei vreo grosolănie ori vreo nesupunere? Nu ai copiat oare la lecții ori nu ți-ai neglijat îndatoririle școlare?

9. Te-ai arătat cu bună conștiință față de explicațiile de la școală ori față de sfaturile primite acasă?

10. Ți-ai respectat atribuțiile de la școală și de acasă? Nu te lenevești oare în a împlini cele care ți-au fost poruncite?

11. Îi cinstești pe oamenii în vârstă? Nu cumva ți-ai îngăduit să râzi de ei? Nu i-ai imitat pe cei paralizați, ciungi, bolnavi sau nu ai râs de ei în ascuns?

Cea de-a șasea poruncă

Să nu ucizi!

Prin cea de-a șasea poruncă Dumnezeu interzice uciderea nu doar fizică, ci și cea duhovnicească – atunci când un om îl învață pe un alt om păcatul. De păcatul împotriva celei de-a șasea porunci țin fumatul și întrebuințarea narcoticelor, care conduc la distrugerea trupului omului, adică la sinucidere. Biserica nu socotește participarea la război drept încălcare a celei de-a șasea porunci, deoarece soldații își apără patria.

1. Nu ai folosit cuvinte necuviințioase, fără nici un fel de cenzură?

2. Nu ai tăinuit în inima ta vreo răutate ori ură? Nu te-ai răzbunat, nu ai calomniat?

3. Te-ai străduit tu oare să mângâi în întristare, supărare ori necaz pe prietenul tău?

4. Nu cumva ai chinuit animalele? Nu le-ai ucis ca să te distrezi? Ai arătat prietenie față de animale?

5. Îi iubești pe oameni după cum ne-a poruncit nouă Domnul? Ierți tu jignirile care ți-au fost aduse? Dăruiești tu oare după puteri celor săraci și înfometați?

6. Nu cumva ai jurat, dându-ți cuvântul față de cineva? Nu te-ai supărat?

7. Nu ai ținut la cineva? Nu te-ai încăierat cu cineva? Nu i-ai oropsit pe copiii mai slabi decât tine? Nu i-ai scos din sărite?

8. Nu cumva ai răpit celor mai mici și mai slabi decât tine jucăriile, banii ori alte lucruri?

9. Întotdeauna ai fost cinstit la jocurile cu ceilalți copii?

10. Nu ai aruncat vina pe alții?

11. Te-ai uitat la filme de groază, cu ucideri?

12. Te străduiești tu oare să te îndrepti de obiceiurile tale rele și de faptele demne de lepădat? Nu există oare la tine păcate precum lăcomia, invidia, încăpățânarea, lăudăroșenia, ascultarea convorbirilor străine, disprețul, flecăreala și ușurința de a râde?

Cea de-a șaptea poruncă

Să nu fii desfrânat!

Această poruncă a Domnului interzice încălcarea credincioșiei în căsătorie, iar celor necăsătoriți le poruncește să păstreze curăția gândurilor și a dorințelor.

1. Nu ți-ai îngăduit tu oare fapte despre care este foarte rușinos a povesti cuiva? Știi doar că în viața fiecărui om s-au petrecut asemenea fapte, așa că nu ești singurul. Dacă îți este rușine să le pronunți, atunci scrie-le și dă-le duhovnicului să le citească în timpul mărturisirii. Curățește-te pe tine de acest păcat prin mărturisire și nu mai greși!

2. Nu cumva acorzi interes filmelor „pentru adulți”?

3. Nu ai urmărit cumva ziare și fotografii cu imagini necuviincioase? Păzește-ți ochii – aceste porți ale su-

fletului! Învață ca „văzând, să nu vezi și ascultând, să nu auzi”.

4. Nu ai tu oare prietenie cu cei mai mari ca tine, care săvârșesc păcate, precum jocul de cărți, mersul la sălile de jocuri, fumatul, consumul de bere, de vin și chiar (Doamne ferește!) de narcotice?

5. Nu ai încercat și tu să joci cărți, să mergi la sala de jocuri, să fumezi, să bei bere, vin, votcă, să întrebuințezi narcotice și altele asemenea?

6. Nu cumva i-ai îndemnat și pe alții la unele ca acestea?

7. Nu le-ai propus oare și alte lucruri care ar fi putut să-i smintească?

8. Nu ai spus anecdote și povestiri necuviincioase?

9. Nu mergi oare să te plimbi fără îngăduința părinților în locuri necunoscute?

Cea de-a opta poruncă

Să nu furi!

Această poruncă interzice nu doar furtul – atunci când ne însușim în taină un lucru care nu ne aparține –, ci și parazitismul, înșelăciunea.

1. Nu ai luat tu oare, în taină, fără să întrebi, un lucru străin sau bani?

2. Nu ai luat vreunui copil, în taină, jucăriile, cărțile ori alte lucruri?

3. Ai înapoiat întotdeauna banii luați împrumut, lucrurile, cărțile și altele asemenea?

4. Nu ai cerut bani de la părinții tăi, rugându-i insistent, spunând că ai de cumpărat ceva?

5. Nu ai luat, fără să întrebi, ceva din vreo casă străină, din grădină ori din grădinița cu flori? Nu ai furat mere sau alte fructe? Nu cumva te-ai folosit de lucruri străine?

Sfaturi practice pentru preoți, părinți și copii

6. Nu ți-ai însușit banii găsiți ori vreun alt obiect pierdut, în loc să vorbești apropiaților tăi despre cele aflate?

7. Nu ai umblat tu oare în portofelul părinților, nu ai luat de la ei bani fără să întrebi, ori alte lucruri din casă, fără îngăduința lor?

8. Nu ai vătămat tu oare proprietatea cuiva (de pildă, nu ai scrijelit ori n-ai făcut desene pe pereții de la intrarea casei tale ori de la casele altora etc.)?

Cea de-a noua poruncă

*Să nu mărturisești strâmb
împotriva aproapelui tău!*

Cea de-a noua poruncă a lui Dumnezeu interzice să spunem minciuni despre vreun om și interzice, în general, orice minciună.

1. Nu cumva ai obiceiul de a minți?
2. Nu îi minți pe părinții tăi, pe frații, surorile ori prietenii tăi? Nu cumva nu-ți respecti promisiunile? Nu înfrumusețezi tu povestirea ta cu cuvinte meșteșugite, mințind?
3. Nu ai încălcat tu făgăduința față de Dumnezeu ori de aproapele?
4. Nu ai osândit tu oare pe cineva?
5. Nu ai acuzat cumva pe cineva fără vină, nu ai râs de defectele prietenilor și cunoscuților tăi?
6. Nu ai făcut tu oare ceva împotriva conștiinței tale, pentru a fi pe placul altora, ori nu ai înfricoșat, mințind, pe cei mai slabi ca tine?

Cea de-a zecea poruncă

*Să nu dorești casa aproapelui tău;
să nu dorești femeia aproapelui tău,
nici ogorul lui, nici sluga lui, nici
slujnica lui, nici boul lui, nici asinul
lui și nici unul din dobitoacele lui și
nimic din câte are aproapele tău!*

Cea de-a zecea poruncă interzice nu doar să facem ceva rău oamenilor, ci interzice și invidia, poftele rele și gândurile în legătură cu acestea.

1. Urmărești tu curăția gândurilor și a dorințelor? Te străduiești să te îndrepti din păcatele tale, de care te-ai căit la spovedania de mai înainte?
2. Nu ești nemulțumit când lângă tine e lăudat cineva?
3. Nu-i invidiezi pe copiii din familiile bogate și, în general, pe oricine altcineva?
4. Nu ai fost supărat când altora li s-a dăruit ceva și ție nu? Nu ai luat

vreun cățeluș, pisică, vrăbiuță, ca să te joci cu ele, și nu le-ai mai înapoiat?

5. Nu ți-ai însușit oare vreo carte a cuiva ori vreo jucărie, ca să citești ori să te joci?

Întrebări de final

Ce te face să fii nemulțumit?

Ce te strâmtorează și te neliniștește? Te căiești tu oare, adică ai frânge-re a inimii, ești sincer, te rogi tu lui Dumnezeu, cerându-ți iertare pentru greșelile tale: „Iartă-mă, iartă-mă, nu mai fac! Ajută-mă!”, „Învață-mă, nu știu!”?

Te-ai străduit să te îndrepti din greșelile tale, de care te-ai căit la spovedania de mai înainte?

Crezi tu oare că, sub chipul pâinii și al vinului cu care te împărtășești din Potir, se află Preacinstitul Trup și Preacuratul Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos? Dumnezeu a tăinuit Trupul Său în chipul pâinii, iar Sângele Său în chipul vinului, pentru că pâinea este cea mai răspândită hrană de pe pământ și fără ea omul nu

poate să trăiască; iar vinul este folosit în mod tradițional în Răsărit, la masă. Această măreață taină este de ne-atins pentru rațiune, putând fi atinsă doar prin credința inimii. Ești tu oare pregătit pentru împărtășirea cu Sfintele Taine?

Poruncile Noului Testament

1. Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău.

2. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.

Poruncile celor 9 Fericiri

1. Fericți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor.

2. Fericți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.

3. Fericți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.

4. Fericți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.

5. Fericți cei milostivi, că aceia se vor milui.

6. Fericți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

7. Fericți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

8. Fericți cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este Împărăția cerurilor.

9. Fericți veți fi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea.

II.

Îndrumar de spovedanie a copiilor



Îndrumar de spovedanie a copiilor

Mărturisește, ca înaintea lui Dumnezeu, ca un copil bun ce ești, prin ce anume, în taină ori la vedere, ai păcătuit față de cineva. Cu ce L-ai mâniat pe Domnul?

Dacă ești vinovat de ceva, dacă ai greșit cu ceva, atunci răspunde la întrebarea mea așa: „Am păcătuit înaintea Domnului.” Iar dacă nu ai păcătuit, atunci spune: „Dumnezeu m-a păzit pe mine de acest păcat.”

Ai petrecut tu oare o zi fără rugăciune? Nu cumva te-ai dus la culcare ori nu ai șezut la masa de prânz sau de seară fără să te rogi?

Ai împărțit pâinea ori gustarea ta cu cei înfomețați? Nu ai bătut vreun cal, vreo vacă, vreo oaie, vreo capră, vreun câine, vreo pisică, vreo pasă-

re, trăgând cu praștia ori aruncând cu pietre fără să te gândești? Nu ai distrus cuiburi ori mușuroaie? Nu ai zdrobit viermii, nu ai prins fără nici o trebuință, ci doar pentru distracție, vietăți sălbatice ori păsări, fluturi, libelule sau gândaci?

Nu ai făcut pe cineva cu ceva să rădă la slujbele bisericești?

Nu ți-ai îngăduit oare jocuri „de-a popa”, „de-a botezul”, „de-a înmormântarea”, „de-a nunta”? Nu cumva ai obiceiul de a pronunța numele lui Dumnezeu în chip deșert: „Hei, Doamne?”, „Dumnezeule!” și altele asemenea?

Nu cumva ai blestemat cu aceste cuvinte: „Să mă înghită pământul”, „Să rămân încremenit” și altele asemenea?

Nu ai dat pe cineva celui rău, nu l-ai trimis în iad? Nu pomenești adesea numele celui rău când ești supărat pe cineva?

Nu ai blestemat vremea rea ori animalele? Nu-ți place să-ți petreci timpul fără folos, în loc să te pregătești pentru greutățile vieții?

Poate că nu vrei să te ocupi cu lecțiile și cu treburile gospodărești?

Ai obiceiul să nu stai acasă, să nu ai astâmpăr, să nu acorzi atenție lucrurilor importante, vrând să colinzi peste tot? Nu cumva citești doar cărți fără de nici un folos?

Nu ai luat cumva de la cineva, în taină, bani, vreun lucru ori ceva de mâncare? De câte ori ți-ai îngăduit una ca aceasta? Nu ai luat, fără să fii văzut, din lumânările de la biserică ori bani mărunți, nu ai luat ceva ce slujește la Sfântul Altar?

Nu ai luat oare cu de-a sila ceva de la vreun prieten de-al tău, nu l-ai înșelat în vreun fel? Nu ai jucat cărți ori alte jocuri și nu ți-ai înșelat prietenii la acestea? Le-ai mărturisit tu oare aceasta? Ai dat înapoi cele luate împrumut? Nu ai luat, fără să ceri cuiva, cărți ori altceva din vreo casă? Nu cumva ai tendința să-ți însușești fără să ceri lucruri străine? Nu ai aprins un foc mare ca să te distrezi, punând prin aceasta în primejdie pădurea ori vreo clădire?

În timpul lecțiilor, nu ai cerut prietenilor tăi să-ți spună ori să-ți facă vreo traducere ori vreo lucrare care ți-a fost lene să o faci?

Când nu ți s-a dat să mănânci (în ajunul Crăciunului ori în alte posturi), nu ai spus că ești chinuit?

Stând în genunchi înaintea icoanelor, la biserică ori acasă, nu cumva te-ai uitat în jur și ai stat în genunchi nu atât pentru evlavie, dintr-un simțământ sincer față de Dumnezeu, ci pentru că alții stăteau ori din alt motiv, adică nu te-ai fățarnicit tu înaintea lui Dumnezeu în rugăciunile tale?

Nu ai mers oare fără cruce la gât ori nu ai purtat în locul crucii vreo amuletă?

Te închini drept, adică îți duci mâna la frunte, la piept, la umărul drept și la cel stâng? Nu te închini cu repeziciune? Nu te închini oare la sfintele icoane pripit? Ai dorit tu să te închini la icoane și la moaștele sfinților din biserică? Nu ți-ai îngăduit cumva să bârfești și să șușotești înaintea Altarului, unde se tămâiază? Și nu ai povestit tu altora că tatăl tău te-a trimis la spovedit? Nu ai ascuns tu oare ceva înaintea duhovnicului la spovedanie? Nu cumva te-ai împotrivit, zicând că părinții ți-au cerut să mergi la Sfânta Împărtășanie dând astfel un exemplu rău și altor persoane?

Te-ai mai apropiat tu până acum de Sfintele Taine? Iei oare aminte la nevrednicia ta când mergi să te împărtășești?

Dacă ești orfan, te rogi cu osârdie lui Dumnezeu, Care este Tatăl orfanilor?

Nu cumva te-ai îngâmfat, dacă Dumnezeu ți-a dăruit însușiri deosebite și ai fost mai presus decât alții la învățătură? Să știi că important nu este să te lauzi cu însușirile și izbânzile tale, ci să-I mulțumești lui Dumnezeu pentru darurile Sale, asemănându-te celor care merg la biserică și stau acolo cu modestie, ascultând cu dragoste rugăciunile și citirile din viețile sfinților și compătimind pe aproapele.

Nu ai iubit lăcomia? Nu te-ai întristat de faptul că alții au fost așezați în posturi înalte, când ar fi putut să te aleagă pe tine?

Nu ai povestit oare vreun lucru urât pe care l-ai observat ori l-ai auzit despre cei din familie ori despre alți oameni, ca să râdă cei din jur și să te socotească pe tine mai bun decât alții?

Nu ai spus ceva deșert, ca să dosădești prin aceasta pe vreun om, făcându-l răspunzător de ceva, ori doar ca să-ți acoperi propria vină? Nu cauți tu oare de fiecare dată să te lepezi de vina ta, chiar și de cea mai evidentă? Nu ai ascuns oare acele fapte rele,

când ai fost întrebat despre acestea și chiar când nu ai fost întrebat?

Ai fost răbdător, tăcând atunci când cineva mai în vârstă ți-a interzis să vorbești? Nu ți-a plăcut să tragi cu urechea la discuțiile altora sau să privești pe furiș undeva?

Nu ai plâns când ți s-a promis ceva și nu s-a împlinit, adică nu ți-au dat lacrimile atunci când nu era de plâns?

S-a întâmplat să întâlnești pe străda un orb sau un șchiop și să râzi de infirmitatea lui?

Nu ai certat tu oare în mod necuvenit pe cineva? Nu ai privit tu imagini necuviincioase, nepermise copiilor, sau nu ai fost la cinematograful ori la petreceri, străduindu-te să pari mai în vârstă?

Nu te-ai uitat la televizor, în timp ce ar fi trebuit să mergi la culcare? Nu ai căutat să te uiți la lucruri pe care alți oameni le ascund cu rușine ori care sunt în general necuviincioase? După spectacole, nu te-ai arătat altora în chip de actor ori de clown? Nu ai cântat cântece vulgare, nu ai povestit lucruri urâte? Nu ți-ai murdărit limba cu cuvinte de ocară? Nu ai scris pe

pereți cuvinte de rușine, cu creta ori cu altceva? Nu ai fost obraznic fie cu tine, fie cu alți băieți ori fete, astfel încât, după aceea, ți-a fost rușine și te-ai străduit să ascunzi faptele tale de alții, mai cu seamă de părinți, uitând că Dumnezeu pe toate le vede și le aude? Nu cumva l-ai învățat pe prietenul tău fapte dezgustătoare și vătămătoare pentru sănătate, pe care mai apoi acesta le-a transmis mai departe, și pe care le-ai ascuns de familie ori de prieteni?

Nu ți-ai permis oare să hrănești în tine sentimente de genul: „sunt unic”, ori de milă față de sine?

Nu ai fost prea mândru de tine? Nu ai vrut să pășești în haine de modă în loc să alegi să faci ceva serios, ca de pildă să postești ori să te nevoiești în vreun fel?

Nu ai imitat mersul femeilor, al bărbaților ori al rudelor tale, al fraților, surorilor, părinților?

Nu-ți place să hoinărești prin locuri în care se adună oameni care beau și unde se aud mereu certuri?

Nu te-ai străduit să strici ceea ce au făcut alții, fără ca cineva să-ți fi cerut să te amesteci?

Nu te-ai străduit să vorbești doar despre tine și despre ceea ce vrei să faci tu?

Nu cumva ai plecat de acasă fără să-ți întrebi părinții, când ai fi putut să le ceri permisiunea? Îți place să ascuți de părinți în toate, să fii întotdeauna sub îndrumarea lor, să conștientizezi neputința ta, cerând în toate sfatul părinților?

Te-ai întrebat: cine, în afară de tine, îți va mărturisi păcatele tale? Ai alergat oare să te pocăiești înaintea lui Dumnezeu de faptele cele rele?

Nu ți-ai certat oare părinții? Nu te-ai certat cu ei, fiind în vizită?

Nu cumva te-ai rușinat să-i mulțumești unui om străin, care ți-a făcut chiar și cea mai mică binefacere ori serviciu?

Ești tu cinstitor al celor mai în vârstă, al părinților, al cunoscuților și al celor necunoscuți? Nu cumva l-ai numit pe preot „popă”, în loc să-i spui „părinte”? Nu ai râs în urma preotului ori a vreunui monah?

Îți cinstești tu oare nașii? Nu i-ai imitat pe profesorii și îndrumătorii tăi? Nu ai încercat să faci vreun rău profesorului ori îndrumătorului tău,

mai ales dacă el a fost sever cu tine? Nu ai rupt prietenia cu cineva doar pe motiv că nu te-a socotit mai mare? Nu ai supărat tu pe cineva din cei de vârstă ta, doar pentru faptul că este mai slab ori mai neputincios?

Nu i-ai maimuțărit pe prietenii tăi, batjocorindu-i prin mișcări ale trupului, prin strâmbături ori prin cuvinte jignitoare, râzând de culoarea părului, de statura lor mică, de faptul că nu aud ori nu văd bine, în loc să-i compătimești și să-i ajuți în toate?

Nu te-ai bătut cu cineva, nu cumva ai încercat să-i inciți pe alții la bătaie, nestrăduindu-te să-i împaci pe prietenii certați? Nu ai aruncat cumva cu pietre, bucăți de gheață sau bulgări de zăpadă în oamenii de pe stradă, în automobile, în vreun tren?

Nu cumva te-ai dedat ghicitului de Crăciun ori de Anul Nou, atrăgându-i și pe alții la aceste lucruri? Nu ai gândit cumva că ar exista o forță mai puternică decât Dumnezeu (spiriduși, spirite ale casei, rusalce)? Nu ți-e teamă de cei adormiți?

Îți place să citești Evanghelia și alte cărți duhovnicești? Nu ai deteriorat oare sfintele cărți? Știi *Rugăciunea lui*

Iisus, Cuvine-se cu adevărat, Tatăl nostru și alte scurte rugăciuni către îngerul păzitor, către sfântul tău ocrotitor, către sfântul al cărui nume îl porți? Știi Cele Zece Porunci ale lui Dumnezeu? Te rogi în fiecare dimineață și în fiecare seară? Când te rogi, nu te gândești la alte lucruri? Te rogi tu înainte de masă și după masă? Ce rugăciuni spui?

Ai totdeauna în gând: „Doamne, binecuvântează”, când începi un lucru? Nu ai mers oare la biserică din constrângere? Nu te-ai supărat pe cei mai în vârstă decât tine, când te-au trezit de dimineață pentru slujbă ori pentru școală? Nu i-ai invidiat oare pe colegii tăi la premiere ori pentru hainele lor noi? Nu cumva ai gândit că în mâncarea gustoasă și în hainele frumoase constă fericirea, și nu în conștiința curată înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu?

Nu te-ai mâhnit când cineva neîn-demânatic a realizat ceva, nu te-ai supărat pe cineva care nu a fost amabil cu tine și te-a jignit? Nu cumva ai uitat că cel aflat în necaz trebuie compătimit, chiar dușman fiind? Te-ai împăcat, neținând minte răul, cu acei

oameni (din casa părintească, de la școală ori dintre cunoscuți) cu care te-ai certat ori pe care i-ai urât?

Nu ți-ai dorit ca toate să-ți meargă bine ție, fără să te gândești deloc la ceilalți?

Nu te-ai mărit oare în sine de ceva osebit, în loc să trăiești așa cum ți-a arătat ție Domnul?

N-ai fost prea sensibil în supărările de la alții și, de asemenea, nerăbdător când ai așteptat cele făgăduite?

Noi trebuie să primim binecuvântarea lui Dumnezeu și să-I mulțumim pentru toate. El ne poartă de grijă în fiecare zi, dându-ne hrană și apă, îmbrăcăminte, păzindu-ne viața, ajutându-ne în greutăți. Atunci când ne este bine în toate, noi trebuie să spunem: „Slavă lui Dumnezeu! Dumnezeu ne ajută!” Iar când ne e rău și ne lipsește ceva, trebuie să spunem: „Dă, Doamne! Ajută-mă, Doamne!” Rugăciunea ta, de pildă, pentru sănătatea tatălui și a mamei ori pentru bunicii tăi o primește Domnul Iisus Hristos pentru că El îi iubește pe prunci, iar pe când umbla pe pământ i-a luat pe aceștia în brațe. Te-ai rugat tu Maicii Domnului, care de asemenea îi iubește pe co-

pii și este Maica bună și milostivă a noastră, a tuturor?

Nu te-ai certat tu oare, n-ai blestemat ori nu ai dat celui rău pe fratele, sora ori pe prietenii tăi?

N-ai țipat la vreun muncitor ori la vreun servitor care este mai mare decât tine?

N-ai cerut oare ajutor și vreun serviciu la un lucru pe care l-ai fi putut face cu ușurință de unul singur? Nu ți-ai însușit ceva în taină, fără să ceri: în călătorie, la hotel ori în casa cuiva – pâine, zahăr, bani ori altceva?

N-ai înșelat pe cineva, fie din teama de a fi pedepsit, fie din năzdrăvănia ta, fie pentru folosul altora?

Nu te-ai simțit umilit când ai văzut la alții lucruri mai bune ori când altora li s-a dat ceva și ție nu?

Poate că de multe ori ai greșit împotriva cuiva, făcându-i vreo vătămare și mâniind astfel pe Dumnezeu, pentru că Domnul nostru, dorind binele și fericirea ta, îți poruncește să te îngrijești de folosul altora. El ți-a dăruit pentru aceasta minte, memorie, sănătate, mâini, picioare, ca tu să alegi cele bune și să faci doar binele. Astfel, nu cumva ai lenevit să înveți și să făptuiești bine-

le, când alții te-au învățat literele, socotelile ori vreun lucru de mână?

N-ai avut oare obiceiul de a cerși ori de a sustrage ceva de la părinți? Nu te-ai plâns tu oare pentru cea mai mică jignire din partea fratelui ori a surorii, făcută din neștiință? Nu ți-ai vătămat sănătatea răcind, din cauză că ai fost neascultător?

Când părinții tăi au vrut să afle adevărul de la tine, nu ai tănuit oare de ei vreun lucru? Știind că ești vinovat, nu te-ai temut, încât nu ai putut să-i privești în ochi? Nu ai vrut să te ascunzi de ei și să rămâi singur, în loc ca, în același ceas, să alergi către ei și să le mărturisești, cu părere de rău și cu lacrimi: Iată, am făcut rău, vă cer iertare! Iertați-mă și îndreptați-mă așa cum e mai bine! Dumnezeu îți poruncește să-i iubești pe frații și pe surorile tale, ca și pe fiecare om; să-i iubești ca pe tine însuși.

Ai mers tu la biserică? Mai cu seamă în sărbători, ai mers la Liturghie? Nu ai stat pe internet cu prietenii? Nu te-ai distrat, nu ai alergat în timpul slujbei din loc în loc? Nu ai luat cu tine și nu ai mâncat acolo bunătăți, nuci, bomboane, prăjituri, mere?

Nu ai luat numele Domnului Dumnezeu în deșert prin cuvinte precum: „Pe Dumnezeu”, „Jur”? Spune tuturor orice lucru cu simplitate, fără vreun jurământ, căci ei te vor crede pe cuvânt.

Iei tu aminte la faptul că Dumnezeu este pretutindeni și te vede și știe și ceea ce ai gândit?

Nu cumva ai mâncat în zi de post cele oprite? Băiat ori fetiță bună, tu te afli acum la un pas de vârsta tinereții. Ascultă de părinți, de cei mai mari, învață credința în Dumnezeu, noțiunile despre bine și rău, căci acesta este un lucru minunat! Bunul exemplu al părinților și al altor oameni în credința ta copilărească pot să te atragă, ca și exemplele proaste, de altfel. Și astfel, înainte de a păși în anii tinereții, poți să-ți înnoiești făgăduința că vei fi creștin și la o vârstă matură. Pune-ți în gând să placi lui Dumnezeu prin credință și fapte bune!

Nu te înșela pe tine cu nădejdea fericirii în această lume. Adu-ți aminte că pe toți ne așteaptă o altă lume după această lume, o altă viață...

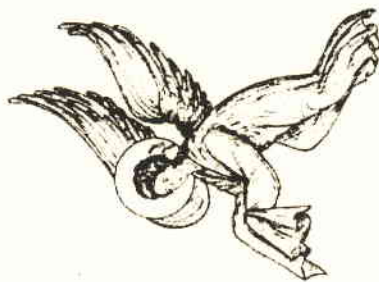
Și nimeni nu știe ce-i aduce ziua de mâine. Se știe că unii și-au înche-

iat viața la vârsta tinereții, iar ei au făcut puțin bine în această lume, pentru că sperau că vor trăi pe pământ îndelung și astfel nu au adus lui Dumnezeu nici o faptă bună.

„Adu-ți aminte de ceasul morții și în veac nu vei greși!” (Sfântul Ioan Damaschin).

III.

Bucuria mărturisirii



*Cât de bucuros sunt
că ai venit!*

Acum, ca preot, primind mărturisirea și a celor mari, și a celor mici, adesea îmi amintesc momentul în care m-am ridicat din genunchi după prima mărturisire. Și acum mă văd cu fața transfigurată, cu privirea strălucind de bucurie și de o ușurare de nedescris, pătruns parcă fără voia mea de această lumină neînțeleasă. Și sufletul meu simte din nou acea tresăltare, pe care doar Dumnezeu poate să o dea omului...

*Cât de bucuros sunt că ai venit
la mărturisire!*

În vremurile noastre atât de dificile, mărturisirea copilului este însoțită

de nu puține greutăți. Prinși în lucrări deloc ușoare, ca, de pildă, înălțarea bisericilor, nu toți preoții de astăzi au ca obiect al lucrării lor păstorești mărturisirea. Nu întâlnești prea des preoți care poartă truda ascultării mărturisirii tuturor celor ce vin la ei. Pentru aceasta, copilului nu-i este prea ușor să-și afle un duhovnic care să-i acorde atenție.

Cum ar putea un copil să-și găsească un părinte duhovnicesc?

Înainte de toate, e nevoie să fie un preot care înțelege sufletul copilului, care îi iubește pe copii, care-i tratează cu căldură, cu interes nedisimulat, care se uită la copil ca la un boboc de trandafir ce fie se deschide, fie va deveni fad. De aceea, păstorul trebuie să-și cunoască responsabilitatea față de sufletul copilului ce vine la el să se spovedească. Desigur, are o mare însemnătate experiența duhovnicilor în părtașia cu copiii. Astfel sunt păstorii cu mulți copii, care au pe umerii lor ani de trudă în educarea propriilor prunci. Asemenea sunt și preoții care au, cum se spunea în trecut, „familii pocăite” și mulți ani au stărut asupra îndreptării comportamentului moral.

Pe dinaintea ochiului păstoresc trec tot felul de oameni.

Se știe bine ce traumă provoacă un profesor copilului, dacă abordarea pedagogului se distinge doar prin formalism, lipsă de simțire și austeritate. Încă și mai ușor se poate provoca un traumatism inimii la mărturisire. Deși acesta se poate întâmpla inconștient și neintenționat din partea duhovnicului. Îmi amintesc de un caz petrecut într-una din bisericile din Moscova, când un tânăr preot, hotărât să obțină un efect rapid, i-a întors fața unei fete care s-a spovedit la el pentru un furt către cei prezenți, i-a luat mâna și i-a spus spre zidire ceva de acest fel: „Iată mânuța care ia fără să ceară!” Fata a trăit un șoc, s-a bâlbâit... De aceea, nu greșesc acei părinți care, de teama unor asemenea traume, își duc copilul la un preot plin de bunătate, a cărui inimă este pătrunsă de iubire față de om, față de sufletul copilului, care trece dincolo de iritarea inimii – însușire potrivnică bunătății (a nu se confunda bunătatea cu politețea onctuoasă ori amabilitatea).

Desigur, la spovedania copiilor este nevoie de un început plin de

delicatețe. În ghidul de mărturisire al Sfântului Simeon al Tesalonicului, un mare liturgist bizantin, se spune că preotul care primește un fiu duhovnicesc trebuie să se prefacă precum un „grăunte de muștar”, adică pe fața lui trebuie să înflorească un zâmbet, căci el reprezintă bunătatea Părintelui Cereș, plină de așteptare și primitoare a fiului rătăcitor la sânul său. Astfel, duhovnicul nu are dreptul să privească la cel venit la mărturisire cu o asprime tăioasă, precum un personaj al cinematografului sovietic. În filmele sovietice, în imaginile dedicate „slujitorilor altarului”, de obicei, ne era zugrăvit un monah benedictin cu fața dolofană, care se adresa unei frumoase doamne cu următoarea expresie: „Fiica mea, mărturisește-ți păcatele!” Aceasta reprezintă, desigur, o parodiere a Tainei Spovedaniei.

Să ne amintim că omul niciodată nu este atât de deschis, atât de expus, ca la mărturisire. În lume, ne asemănăm de multe ori unui arici care se face ghem și nu permite nimănui să intre în universul său lăuntric, la una ca aceasta devenind chiar agresiv. Însă la spovedanie acest arici se așază cu fața în sus,

așteptând ca medicul să pună pe rana lui un balsam, un plasture ori vreun alt leac. Prin urmare, se cere multă precauție, folosindu-ne nu doar de cuvinte, ci și de o apropiere de sufletul copilului care se mărturisește!

Această mare lucrare – de a educa în copii evlavie față de Taina Mărturisirii – nu se limitează la o convorbire ca între bunici și copil. La mărturisire, Domnul Iisus Hristos stă în chip nevăzut înaintea inimii celui care se căiește. Iar Maica Domnului este întotdeauna alături de Dumnezeu-Isus Fiul. Mărturisesc că în lucrarea pocăinței nimic nu se săvârșește fără participarea tainică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se roagă Fiului său pentru cei păcătoși. A-ți așeza sufletul înaintea feței lui Dumnezeu, încât copilul să creadă, înseamnă a conștientiza limpede în sine vederea lui Dumnezeu, Care ia aminte pretutindeni. O astfel de sarcină nu poate fi realizată prin mijloace artificiale. Aici aproape totul atârână de starea sufletului păstorului și a părinților. Dacă păstorul merge înaintea lui Dumnezeu, se așază înaintea lui Dumnezeu, se află în prezența lui Dumnezeu, atunci, con-

form legii vaselor comunicante, cel păcătos simte lumina duhovnicească a soarelui care născând nu nimicește, nici nu arde, ci, dimpotrivă, atrage, luminează, încălzește. Cum, în mod firesc, se expune la soare tot ce este viu – florile, insectele –, cu atât mai mult sufletele trăiesc în razele lui binecuvântate, adăpându-se din Izvorul cel dumnezeiesc. De părinți, de învățători, dar în primul rând de preot ține să îndrepte aceste raze către inima copilului care se pocăiește. Dumnezeu ne conduce la Sine pe felurite căi, însă prin bunătatea preotului în Taina Pocăinței, prin Cruce și Evanghelie se revarsă în toată plinătatea dumnezeiasca Lui iubire în om. Inima preotului poate să se asemene cu o lupă, în care sunt concentrate toate razele divine, iar lucrarea păstorului îndreaptă către sufletul omului bolnav, tulburat, chinuit, distrus, accidentat, aceste raze. În aceasta constă puterea binefăcătoare a Tainei Pocăinței.

Pe de altă parte, de preot depinde în mare măsură deschiderea sufletului copilului. Starea copilului la spovedanie trebuie să fie de maximă deschidere a minții și a inimii, asemenea

petalelor unei flori, deschise spre căldură și lumină. Rugăciunea tainică la Dumnezeu pentru cel care se căiește, făcută cu deosebită bunăvoință, este o formă de respect, o manifestare a dragostei. Se creează astfel o atmosferă deosebită la care copilul va răspunde cu credincioșie, cu dorința de deschidere a inimii. Și în acest caz e nevoie de o delicatețe deosebită, de sensibilitate, de atenție, și nu de a tăia pe viu rana celui ce stă înaintea. Folosirea tuturor medicamentelor în același timp poate duce la agravarea bolii, și nu la o ușurare a ei. Într-un anume fel, păstorul care spovedește și copilul care se pregătește de spovedanie se aseamănă unui neurochirurg și pacientului său – o singură mișcare greșită poate compromite definitiv organul operat.

Aș spune că, într-un asemenea caz, în pregătirea pentru mărturisire și salvarea acesteia e nevoie neapărat de o deschidere caldă a inimii. Când simțim o mireasmă plăcută, înțelegem că undeva în apropiere se află o grădină de trandafiri. Așa și cu căldura sufletească ce încălzește sufletul: ea mărturisește despre faptul că Preabunul Dumnezeu se află aproape de noi

și El acționează în cazul dat prin harul preotului. Cum să-l deșteptăm pe copil spre o deschidere deplină, spre o deschidere către mărturisire? Desigur, prin cuvinte calde și printr-o atitudine prietenoasă. Adesea, cei din familie, mătușile și bunicile îi îndeamnă pe copii în acest chip. Preotul se bucură sincer de faptul că un copil vine la mărturisire. Dacă spuneți cuvintele simple, fără vreo ironie: „Cât mă bucur că ai venit!”, procedați precum Părintele Ceresc, Care, atunci când l-a zărit de departe pe fiul rătăcitor, a alergat cu bucurie în întâmpinarea lui: „Ce bine că ești aici! Ce bucurie pentru mine!” Se poate observa atunci că cel mai îndârjit, cel mai răsfățat, cel mai rău copil nu poate să mai spună ceva de felul: „Dar eu nu sunt bucuros!” ori „Mie îmi este foarte greu să spun același lucru!” De obicei, ei stau liniștiți și așteaptă să vadă ce se va întâmpla mai departe. În acest fel, frica dispare. Desigur, cei în vârstă, care niciodată mai înainte nu s-au spovedit, merg la mărturisire cu frică, așteptând ca sabia dreptății dumnezeiești să-i pedepsească. Ei uită frumosul proverb: „Capul plecat sabia nu-l taie.”

Dacă copilul nu este obișnuit cu spovedania, nu e rău pentru început să-i vorbiți părintește, să-l întrebați despre lucruri mărunte, chiar nesemnificative.

– Ei, Mihai, ia spune (însă întotdeauna cu blândețe, nu ca la un interogatoriu; lăsați ca în cuvintele voastre să transpară umorul, însă în nici un caz nu vă adresați într-un spirit de glumă exagerat!), la cei șase ani ai tăi (apoi folosiți o intonație mai bogată)... te mai srobești în nas?

El spune:

– Da, părinte.

Astfel, copilul învață să se căiască de păcatele lui. Gheața a fost spartă. Toți pedagogii știu că la mărturisire i se pot pune copilului foarte ușor întrebări. Acum mai mult ca oricând e nevoie de aceasta. Uneori, duhovnicii pierd părtășia cu cei vârstnici vorbind cu prea multă claritate și mult prea direct. Sunt și cazuri banale, precum cel cu bătrânele care nu pot să spună la spovedanie mai mult de atât: „Am păcătuit cu cuvântul, cu fapta și cu gândul.”

– Maică, spune păcatele! Asta am mai auzit!...

Copiii nu au fost obișnuiți cu reflecția, așa că trebuie ținut seama de firea lor. Bătrânii, după biserică, merg în piață pentru a cumpăra ridichi, apoi la cimitir...

– Părinte, vrei ca o bătrână să se pocăiască, iar acum o cerți!

Tot astfel și copilului, îi spui ca unei bătrâne:

– Mașenka, ei bine, găsești la tine oarece imperfecțiuni? De care dintre ele ai vrea să scapi?... Ce te împiedică să ieși la liman? Uită-te în inima ta, nu ai ceva acolo, vreun ghimpe? Și copilul, desigur, dintr-odată spune că el nicidecum nu a mai fost la spovedanie...

La o școală, unde merg o dată pe săptămână la spovedanie, cunosc un băiat simpatic. Eu știu dinainte care este păcatul pe care-l va mărturisi în primul rând: „Am chinuit un papagal.” Copilul se joacă cu el, iar papagalul îl rănește prin mușcăături. Pe lângă papagal, el mai are și alte păcate, însă pe copil conștiința îl inspiră să se pocăiască în cele mai neașteptate feluri, având o optică asupra păcatului diferită de a adulților.

Când se începe spovedania copilului

 amenii se întreabă adesea: la ce vârstă se pot mărturisi copiii? Înainte de revoluția bolșevică, hotărârea Sfântului Sinod a indicat vârsta de șapte ani. Însă e bine de ținut seama de faptul că copiii de atunci, în comparație cu cei de astăzi, erau pur și simplu niște îngeri. Copilăria era pentru ei o bucurie deplină, valoroasă și plină de fericire. Înconjuțați de atenția permanentă a bonelor, guvernantelor, a mamelor pline de severitate, ei nici măcar nu auziseră despre anumite păcate. Ce se poate spune însă despre vremurile noastre... Preacuviosul Nil, Izvorătorul de mir, a profețit venirea unor vremuri înfricoșătoare, când depravarea copiilor va atinge cea mai înaltă treaptă, încât demonii nici mă-

car nu vor mai fi nevoiți să-i ispitească, deoarece ei înșiși vor acționa după un program de depravare inculcat încă de la naștere în ființa lor. Preacuviosul Nil spune că înainte de apropierea sfârșitului lumii, oamenii, îndeosebi cei mărunți, vor crește rapid din punct de vedere fizic și vor atinge depravarea până la cea mai înaltă treaptă. În ceea ce privește responsabilitatea pentru păcat, până la o vreme ea nu poate fi cerută copilului, deoarece el săvârșește păcatul în mod inconștient. Simțul moral al copilului nu este dezvoltat în așa măsură, încât să se poată împotrivi răului care copleșește sufletul său. Din experiență se poate spune că un duhovnic bun începe comunicarea cu copilul foarte bine dacă lasă deocamdată la o parte discuția despre caracterul sacramental al mărturisirii, începând cu citirea rugăciunilor, care întotdeauna îl unesc pe păcătos cu Maica Biserică, după ruperea de ea. În cazul dat, este foarte importantă comunicarea, care îl ajută pe copil să devină conștient și să lase năsulul în jos, recunoscându-și păcatele.

Spovedania celor mici poate și trebuie să fie anticipată de o discuție de-

spre mărturisire, care ar putea, desigur, să trezească sensibilitatea și dragostea copiilor, dacă părinții și educatorii nu se dovedesc „măcelari” în această activitate chirurgicală, dacă ei nu sunt „înarmați” cu ciocane de abataj, precum stahanoviștii, neținând cont de fragilitatea personală a copilului). Ar fi bine dacă binecuvântata conversație nu s-ar transforma într-un interogatoriu. Adulții ar trebui, cu multă delicatețe și înțelepciune, să-i îndrume pe cei mici la o mărturisire sinceră, cultivând în aceștia (într-o măsură rezonabilă) simțământul vinei, stima de sine, deprinzându-i cu înțelegerea critică a faptelor și cuvintelor lor și, în cele din urmă, cu luarea-aminte la emoțiile, intențiile și mișcările ascunse ale inimii.

Din cărțile despre evlavie aflăm că mai demult binecredincioșii părinți făceau aceasta simplu, fără nici un fel de pregătire teoretică. Mama se supăra pe fapta ștregărească a copilului, ridicându-și privirea la icoană: „Maica Domnului! Un așa fiu nu-mi trebuie! Dacă el e așa, ia-l tu, ți-l încredințez ție; am ajuns la capătul puterilor! Doar tu poți să-l înțelepțești, Împărăteasa ce-

rurilor!" Și din marea icoană a familiei se uită la el, desigur, întristată și aspră, însăși Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Toate acestea educă în copil frica de Dumnezeu, fără de care educația morală nu ar avea nici o izbândă, căci patimile înăbușă toți germenii zidirii, fiind străine de temeliile morale.

„Și acum vino la noi – îl chemăm pe micuțul care se mărturisește. Ia aminte, dacă poți, la Mântuitorul.” (E drept, inima unui copil de trei ani nu ia aminte la astfel de cuvinte! El e nedumerit și-și întoarce nasul într-o parte, pătruns fără de voie de simțământul rușinii și neputinței, fără să se poată uita la icoană.) Desigur, aici sunt necesare și asprimea, și mila, căci Domnul nu este doar Drept Judecător, ci și Părinte Milostiv. De aceea, noi trebuie să-L slăvim: „Nu te teme, Domnul a venit să-i mântuiască pe cei păcătoși. Cu siguranță nu ne va îndepărta de la El! Dacă te temi, vom merge împreună.”

Din păcate, în timpurile noastre mama aproape că nu are vreme pentru o asemenea părtășie duhovnicească, întrucât, așa cum se spune într-una din reclamele de la televizi-

une: „Acum, dacă am televizor, pe copil nu-l mai văd și nu-l mai aud.” Iată idealul depravat al educației! Desigur, se poate și chiar este nevoie să-l pregătim pe copil pentru spovedanie. Să înțelegem însă că avem în față o persoană care nu trebuie strivită precum un păduche. Dumnezeu îl iubește pe om și harul Său întotdeauna îi atinge sufletul ușor, iar noi nu trebuie să oprim lucrarea harică asupra conștiinței, dar nici nu trebuie să slăbim frâiele și să-l lăsăm pe copil într-o nădejde superficială cum că Domnul Însuși va lucra, chiar și fără participarea noastră.

Cred că în pregătirea copilului pentru spovedanie nu poate fi subestimată puterea cuvântului, pentru că ea introduce sufletul acestuia în lumea duhovnicească. Cuvântul face să apară în suflet noi simțăminte, senzații noi.

„Gândește-te, dragul meu prieten, că acum te afli înaintea mea și te tulburi.” (Cred că această atitudine ziditoare trebuie să izvorască dintr-o inimă părintească plină de pace, chiar dacă simte întristare din cauza comportamentului copilului. Dacă suntem conduși de patimă, de supărare, mai bine

să nu ne atingem în acel moment de copil, ci să mergem să ne rugăm pentru noi înșine și pentru el.) „Gândește-te cum va fi când vei sta înaintea Crucii și a Evangheliei. Oare cât de stânjenit vei fi când nu eu, ci Însuși Domnul te va privi? Oare te vei zbate, te vei închi-de și vei tăcea? Poate e mai bine nici să nu mergi la spovedanie?”

Copilul va înțelege sensul Tainei Pocăinței și răspunderea pentru faptele săvârșite din astfel de discuții mai bine decât din cărți. Am observat că copiii ale căror inimi au fost educate și întărite în Domnul au foarte mare nevoie de emoții pozitive, sfinte și pline de bucurie, în culori însoțite. A folosi doar exemple negative și cuvinte apăsătoare ar fi o greșeală foarte mare! Părinții nu trebuie să pome-nească nicicând copiilor lor învinuiri ce țin de procesul de la Nürnberg. Cei vârstnici sunt atât de dornici să facă din ei niște îngeri, însă copiii nu se identifică întotdeauna cu reprezentările lor despre idealul de copil. Părinții se aseamănă cumva cu Ilia Muro-meț¹ și văd în copilul lor un fel de

¹ Erou slav, prezent în numeroase băline rusești (*n.tr.*).

păgân tătar, pe care sunt gata, împreună cu Taras Bulba¹, să-l taie cu propria mână. Mai bine îl tăiem decât să acceptăm la el o nepotrivire cu dorințele noastre!

Cred că este foarte important să încercăm să-l bucurăm pe copil. Pentru aceasta, desigur, e nevoie și de suflet, și de inimă, și de înțelepciune, și de propria experiență de pocăință, căci nu trebuie să-l pierdem pe copil, ci să-l îndreptăm din patimile lui și, vorbindu-i în mod pozitiv, să-l încurajăm să acționeze cu nădejde în sensul binelui, și nu doar să guste în sine frica și condamnarea.

„Știi cât de ușor, cât de luminos și de minunat te vei simți, când, în cele din urmă, vei reuși să scoți acel ghimpe îngrozitor care a făcut inima ta să sângereze? Nu există decât o singură viață pe pământ, iar lumina lui Dumnezeu este mila. Pâinea nu este dulce câtă vreme păcatul ascuțit îți străpunge conștiința, iar tu îl strângi ca pe o viperă la piept. Și, numai ce ai mărturisit păcatul, că Dumnezeu, în acel ceas, iartă totul. La urma urmei, El

¹ Personaj în romanul istoric cu același titlu al scriitorului rus Nikolai Gogol (*n.tr.*).

știe totul! De aceea, ai nevoie de slobozirea de această scolopendră, care s-a sălășluit în inima ta și te chinuie. Domnul iartă și dă noi puteri. Eu însuși m-am mărturisit ieri! Cât de ușurat mi-am simțit sufletul! Îmi amintesc că, pe când eram în clasa a zecea, bunica mea a mers duminica la slujbă și, după ce s-a întors acasă, a spus: «Ce bine a fost, m-am spovedit și m-am împărtășit! Ce bucurie!»

Mai mult nu a vorbit. Am ținut minte toate acestea, iar după plecarea ei de pe pământ am mers la Biserica Sfântul Ilie, la care mergea bunica mea.”

Despre primejdiile obișnuinței cu spovedania

Protoiereul Vladimir Vorobiev, în cartea sa *Despre pocăință*, scrie despre primejdiile obișnuinței copiilor cu Sfânta Taină a Mărturisirii. O asemenea primejdie există. Copiii din parohie se pot asemana unor baloane fără de suflet care se rostogolesc întru totul anost pe cărările vieții bisericești. Ei le știu pe toate, toate le sunt familiare, sunt niște profesioniști! Arătându-vă unde se află fiecare icoană, vă spun: „Cutare duhovnic e în concediu, iar acesta, care nu este de serviciu, a venit la slujbă.” Mai ales dacă e vorba despre copii care, de atâtă stat în picioare, s-au plictisit.

Părintele Vladimir scrie că în timpurile sovietice, când copiii veneau rar la mărturisire, pentru ei acesta era

întotdeauna un eveniment. La fel și cu Sfânta Împărtășanie... Desigur, epoca a fost cu desăvârșire diferită.

Pentru a folosi corect mijloacele de dobândire și sporire a credinței, este necesară o părtășie a copilului cu preotul. Părintele Vladimir Vorobiev propune lipsirea de Sfânta Împărtășanie în cazul în care se ajunge la o prea mare familiaritate și sugerează ca nu întotdeauna să fie adus copilul la spovedanie, mai ales dacă el nu a greșit în mod deosebit; împărtășirea pentru el ar trebui să fie urmarea unei dorințe lăuntrice. Cred că aceste sfaturi folosesc dacă sunt aplicate cu multă cumpănire, căci sfatul nu trebuie luat separat, în mod abstract. Păcat că nu toți preoții înțeleg însemnătatea catehizării copiilor și le acordă adesea prea puțină atenție, mai ales când e nevoie să le explice noțiunile elementare ale credinței celor maturi!

Preoții ar trebui să ia aminte atât la dependența copiilor de Sfintele Taine, cât și la împotrivirea lor față de acestea, la ceea ce am putea numi individualism ori comportare nefirească. Cum se ajunge la una ca aceasta? Eu cunosc un preot care, de exemplu, se

străduiește să dăruiască copilului ceea ce este folositor pentru suflet: iconițe, broșuri cu conținut duhovnicesc, cărți poștale. Însă cadourile pot fi dăruite în felurite moduri. De pildă, privindu-l pe copil în ochi și mângându-l pe creștet, îi spunem: „Această iconiță se numește «Rugul aprins». Trebuie să o păstrezi în casa ta, care va fi astfel ferită de incendiu – amintindu-i că «chibriturile nu sunt jucării pentru copii».” Cei mici pot să-și amintească toată viața de mărturisire, dacă noi ne dăm toată silința să înlăturăm primejdiile obișnuirii cu spovedania, dacă reușim să facem ca în inima micului nostru ucenic primirea mărturisirii să fie ca un mic praznic, unde el îl întâlnește pe bunul părinte care poate dojeni, dar poate și să-i dăruiască ceva. Oare copilul care are o asemenea percepție a mărturisirii va putea deveni, ca adult, ateu ori agnostic? Puțin probabil!

În vremea noastră e nevoie să avem o atitudine smerită. Precum sloganul medicului: „Nu vătăma!”, tot astfel și sloganul nostru: „Nu te amesteca” în dezvoltarea duhovnicească a copilului – nu o bloca, ci lasă totul în seama

lui Dumnezeu, ca să acționeze binele duhovnicesc în inima lui. Ultimul cuvânt îi rămâne copilului. Lui îi aparține alegerea morală, după cum tot lui îi revine să cunoască puterea Tainei Pocăinței. Și părtășia cu Dumnezeu va fi nu doar minunată, ci și sfântă, înaltă, așa încât, în cele din urmă, copilul să poată spune: „Am avut o copilărie fericită. În copilărie am crezut adânc și sincer.” În orice caz, din biografiile scriitorilor ruși aflăm că, mulțumită luminoaselor amintiri din tinerețe, aceștia, în cele din urmă, au aflat în ei înșiși puterea de a se întoarce la casa părintească.

Copiii de astăzi, ca și adulții, sunt cuprinși de patimi și munciți de păcate. Însă trebuie să știm că vindecarea nu poate fi cu nici un chip înfăptuită într-o clipită. Mărturisirea este o virtute de neprețuit, chiar dacă omul nu află în sine putere de îndreptare... Aceste puteri sunt de la Dumnezeu, iar inimile mândre prin mărturisire se smeresc. Duhovnicii încercați știu că, de pildă, cleptomania nu se vindecă brusc; ci, pe măsură ce sufletul se smerește, demonul se îndepărtează de el. Cred că preotul trebuie să fie

foarte atent la spovedania copiilor. Sarcina principală a preotului la spovedanie este de a încălzi inima copilului. Dacă acest lucru nu se întâmplă imediat, trebuie să mai așteptăm un timp. Când cade ploaia pe pământ, știm noi oare ce va crește din pământul umed?

Cel mai dificil lucru în vremea noastră este comunicarea între părinți și copii. Copiii, astăzi, trebuie să știe că este nevoie să-i cinstească pe părinți, să-i asculte, iar preotul trebuie să stăpânească anumite tehnici prin care să-i explice copilului acest fapt. De pildă: „Cine de cine trebuie să asculte: tu de mama ta, ori mama ta de tine? Cine la cine a stat în pânțe? Cine a stat, acela trebuie să asculte.”

Încă două cuvinte despre păcatul furtului. Cei mici strâmbă din nas, recunoscând săvârșirea faptei. Faceți cu degetul copilului: „Cum ai ajuns să faci asta? Ce poruncești să facem cu degetele care au furat? Cum să le dăm o lecție? Ce crezi despre asemenea fapte? Se moștenește astfel Împărăția cerurilor? Unde o să ajungă cel care a furat?” Aici copilul ar trebui să răspundă: „În iad!” „Dă degetul ca să-l

pedepsim acum. Câte lovituri merită? Cinci, zece?" (duhovnicul începe să bată degetul cu cuvintele: „Deget, degetel, fii cuminte!") Copilul urmărește toate acestea plin de curiozitate.

Cred că inima preotului îl va învăța pe acesta să folosească cuvintele și faptele potrivite la mărturisire. Principalul lucru este ca toate să fie făcute din inimă și cu sinceritate. Iar Dumnezeu va trimite ajutorul Său...

IV

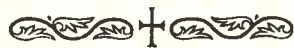
Primii pași spre Casa Domnului



Casa lui Dumnezeu

Lumea în care trăim, pe care o iubim și ne străduim să o cunoaștem încetul cu încetul, această lume plăcută, însă prea supărătoare uneori, lume interesantă, însă care nu ne mântuie de urâtul și de plictiseala în care ne aflăm, lume iubită, care se preface dintr-o dată într-una rece și plină de vrajbă, lume dragă inimii noastre, care cuprinde în sine lucrurile cele mai scumpe: patria și rudele noastre – nu este ea oare desăvârșita operă a lui Dumnezeu? Undeva, dincolo de orizontul văzut, se află o lume mai bună – lume în care nu este durere, noapte, iarnă, lume în care merg cei mai buni dintre noi. Iar intrarea în această lume este deschisă tuturor. Intrarea în ea este una singură – Biserica lui Dumnezeu, Sfânta Biserică Ortodoxă!

Privește, iubitul meu frate, și tu, iubita mea soră, la cupola cu cruce a bisericii, în zilele însorite. Câtă strălucire, câtă lumină, câtă slavă! Acestea sunt însă doar razele văzute, lumina palidă a acelor frumuseți de nespus, care se ascund în Casa lui Dumnezeu. *Dar este un Dumnezeu în ceruri, Care descoperă tainele...* (Dan. 2, 28). Iar pentru noi există oare vreo altă năzuință, există oare o altă cale, ca năzuința și calea către El? Să mergem deci îndată în Casa lui Dumnezeu, ca, rămânând acolo pentru totdeauna, să intrăm și să ne sălășluim în Patria noastră cea cerească, alături de sfinții noștri înaintași și de îngeri, în Împărăția curăției și a dragostei, în Împărăția harului, în Împărăția dreptei credințe celei triumfătoare.



Biserica lui Dumnezeu... Mare vrednicie și mare sfințenie se află în ea. Cupola ei este încununată de cruce. Pe Cruce, cu 2000 de ani în urmă, Domnul Iisus Hristos S-a adus ca jertfă Preasfintei Treimi și a des-

chis pentru noi toți calea spre Cer, dacă noi ne-am hotărât să-L urmăm. Crucea bisericii este precum o ancoră. Da, crucea e o ancoră; în învolburarea mării de necazuri și de năpaste lumești, ale cărei valuri lovesc nemilos Biserica asemenea unei corăbii, ancora se arată ca un simbol al nădejzii în Iisus Hristos.

La biserici se înalță un fel de turn mai aparte. Este clopotnița, care adăpostește clopotul. Dangătul clopotelor bisericii cheamă oamenii la rugăciune. El ne vestește că a sosit vremea de aducere a Jertfei celei nesângeroase pentru păcatele noastre și a împărtășirii la dumnezeiasca Masă cu Trupul și Sângele lui Iisus Hristos, sfințindu-ne astfel prin har. Când se aude vestire de clopot, să ne închinăm cu o scurtă rugăciune: „Pomeneste-mă, Doamne, întru Împărăția Ta!”, și să mergem la Liturghie. Dar mai întâi să mergem la cimitirul bisericii.



Bângă sfintele biserici se fac de obicei cimitirele. Cimitirul este

un loc sfânt. Aici, până la vremea rânduită de Dumnezeu, odihnesc osemintele înaintașilor noștri. La crucile de la morminte, la monumentele celor foarte dragi de altă dată se află mulțime de înscrisuri – o mărturie a dragostei noastre pentru cei ce au trecut de pe pământ.

Cimitirul este loc de jale și de amărăciune la despărțire, și nicidecum un loc de ospăț și de veselie. Este loc de rugăciune. Unde poate fi mai prielnic să ne gândim la moarte și la Judecata viitoare, dacă nu la cimitir – locul viitoarei și deloc îndepărtatei odihne a trupului nostru trecător? Moartea nu ne ocolește pe nici unul dintre noi, cum nu i-a ocolit nici pe părinții și frații noștri. Nu trăim veacuri pe pământ, ci ani, dacă nu chiar mai puțin. De aceea, cimitirul este locul în care trebuie să ne începem pregătirea pentru Judecata lui Dumnezeu. Trupul nostru se va odihni aici până la ceasul învierii, iar sufletul nemuritor va trăi și după moartea trupului.

La cimitir se cuvine să ne rugăm pentru cei adormiți. Aici rugăciunea pentru ei este deosebit de vie, sinceră și fierbinte. De nimic altceva nu au

nevoie cei adormiți de la noi, în afară de rugăciune. Lacrimile se preling din ochii noștri atunci când ne rugăm la mormintele celor dragi, iar inimile năzuiesc către Cel Preaînalt: „Cu sfinții odihnește, Hristoase, sufletele adormiților robilor tăi.”

Cimitirul este o biserică imensă, în care odihnesc osemintele nu a unuia, ci poate chiar a mai multor oameni dreți și sfinți. Iar unii, care au primit îndrăznire către Dumnezeu, se roagă Lui ca să ne ajute.

Multa tânguire din vremea despărțirii de cei dragi ai noștri ne conduce uneori ca să-i urmăm în credință și dragoste, spre locul fericit în care se află ei. Să mergem la picioarele Altarului Domnului: pentru El nu există morți. Să ne apropiem cu duhul de hotarele lumii celei de Sus.



Să mergem la biserică. Altarul Sfintei Biserici Ortodoxe este întotdeauna orientat spre răsărit. Aceasta pentru că, după cum lumina văzută pornește de la răsărit, tot astfel și

lumina harului, a adevărului, care luminează calea către Împărăția cerească, ni se arată nouă tot de la răsărit, căci acolo S-a născut Hristos Mântuitorul lumii.

Exteriorul bisericii ne aduce adesea aminte, prin forma sa, de o corabie. Aceasta pentru ca noi să nu uităm că Biserica lui Hristos are un Cărmaci fără de păcat – pe Domnul nostru Iisus Hristos. Noi mergem acolo unde avem unica posibilitate de mântuire a sufletului de la moartea veșnică.

Pentru aceasta se cuvine să lăsăm toate gândurile și grijile lumești. Însă mai întâi trebuie să ne împăcăm cu toți semenii noștri și să le iertăm greșelile față de noi, trebuie să ne rugăm pentru ei. Și atunci putem să mergem în locul în care se sălășluiește slava lui Dumnezeu, în care se săvârșesc mărețele taine, în care pe Sfânta Masă se aduce adevăratul Trup și adevăratul Sânge al Domnului, unde în chip nevăzut este prezent Însuși Împăratul slavei, unde toți credincioșii sunt adumbriți de Duhul Sfânt, unde cetele sfinților îngeri în chip nevăzut Îl înconjoară pe Domnul Iisus Hristos și Îl slăvesc. Să ne apropiem deci cu evlavie.

Să ne apropiem nu precum turiștii, fără vreun folos, ci ca cei chemați de Hristos. Să dăm milostenie celor sărmani, frații noștri după strămoșul Adam, căci și pentru ei a suferit Domnul. Să ne însemnăm la intrare cu semnul Sfintei Cruci, rugându-ne: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”



Să aducem preotului la Sfântul Altar o pâine, care se numește prescură, și pomelnicul ce trebuie pomenit înaintea jertfelnicului – cu semenii noștri vii și adormiți. Să aprindem lumânări înaintea icoanelor Domnului, Preacinstitei lui Maici și a sfinților, care au făcut voia Lui în această viață și Îl preaslăvesc pe El în viața cea veșnică. Suntem în Casa lui Dumnezeu, iar îngerii lui Dumnezeu se bucură de noi.

Sfânta biserică este împărțită în trei părți: pronaos, naos și altar, care reprezintă simbolic acele trei părți ale zidirii lui Dumnezeu pentru oameni:

vremea în care omenirea se afla sub legea firească – pronaosul, vremea legii poruncilor lui Moise – partea de mijloc (naosul), harul Domnului nostru Iisus Hristos – Altarul, închipuind însuși cerul, cu cele nevăzute ale sale. Despre acesta vorbesc și picturile de pe pereții bisericii.

De la Sfânta Masă, care se află în Altar, pornește un drum neîntrerupt spre partea din mijloc a bisericii – amvonul –, ce reprezintă calea venirii Domnului la noi.

Înaintea Sfintei Mese se află Ușile Împărătești, prin care intră Împăratul slavei. Este zugrăvită pe dânsle Preasfânta Născătoare de Dumnezeu – Buna Vestire – și mai sunt zugrăviți binevestitorii acestei taine – cei patru Evangheliști.

Deasupra Ușilor Împărătești, în dreptul Sfintei Mese, atârână dvera, care are înfățișată pe ea semnul crucii – simbolul Domnului nostru Iisus Hristos.

Catapeteasma este împodobită adesea cu ornamente din lumea vegetală, închipuind Raiul.

În centrul tuturor actelor liturgice se află crucea lui Hristos. Ea este așe-

zată în spatele Sfintei Mese, ca sceptoru suveran al puterii dumnezeiești asupra cerului și pământului.



Cel mai sfânt loc al bisericii este Altarul. El este despărțit anume pentru slujirea preotului, iar intrarea mirenilor în acest loc este oprită de către pravilele Sfinților Părinți. Dintre toți mireni, unul singur – împăratul ortodox, unsul Domnului, are vrednicia și poate să se împărtășească cu Sfintele Taine în Altar împreună cu sfințiții slujitori.

Întâia și cea mai importantă podoba a Altarului este Sfânta Masă. Pe ea se află prezent în chip tainic Însuși Domnul și Stăpânul Bisericii. Sfânta Masă închipuie și mormântul Domnului, și locul slavei Sale.

Pe Sfânta Masă se află Antimisul (care o poate înlocui în cazuri excepționale pe aceasta), în care se găsesc cusute părticele din sfintele moaște. Aceasta este o mărturie că sfinții care s-au îngropat cu Hristos, împreună cu El se vor și preaslăvi (v. Rom. 6, 8).

În afară de Antimis, pe Sfânta Masă se mai aşază: chivotul, o cutiuţă în care se păstrează Sfintele Daruri pentru împărtăşirea celor bolnavi, Crucea şi Sfânta Evanghelie. Evanghelia, la fiecare din arătările ei, ne aduce aminte de Domnul şi de mântuirea noastră. Crucea este zălogul dragostei, oferit nouă de către Mântuitorul.

În afară de Sfânta Masă, în Altar se mai află şi Jertfelnicul pregătirii Sfințelor Daruri (Proscomidiarul) – în partea stângă a Sfintei Mese.

În spatele Sfintei Mese se află un loc mai înalt pentru slujba arhierescă. Din el – mărturisesc sufletele curate – izvorăşte de fiecare dată o lumină strălucitoare – puterea Dumnezeirii. Lângă Sfânta Masă se mai află şi un sfeşnic cu şapte braţe, amintindu-ne de cele şapte daruri ale Sfântului Duh.

Altarul Bisericii lui Hristos – Biserica Ortodoxă – este locul nostru osebit de evlavie şi teamă, pe care mireni îl privesc cu multă cutremurare, iar preoţii, ca slujitori ai Bisericii, păşesc în el cu evlavie sfântă.



Biserica propriu-zisă este partea centrală a sfântului locaş, în care stau cei ce cred în Hristos. Aici, înaintea măreţiei lui Dumnezeu, însuşi împăratul este dator să-şi scoată coroana sa – simbolul măreţiei pământeşti.

Intrând în această parte a bisericii, vedem deodată un zid despărţitor între noi şi Altar. Acesta este iconostasul, pe care se află o mulţime de icoane. El ne învaţă pe cine avem noi ca ocrotitori în cer, către cine suntem datori să înălţăm rugăciuni. Înţelegciunea cea dumnezeiască, revărsată în tradiţia Bisericii primare, a hotărât înălţarea iconostasului. De-o parte şi de alta a Uşilor Împărăteşti se află icoanele Mântuitorului şi a Maicii Domnului; mai departe, în partea dreaptă, este aşezată icoana sfântului ori praznicului în cinstea căruia s-a zidit biserica, iar în partea stângă, icoanele altor plăcuţi ai lui Dumnezeu, foarte cinstiţi în acel loc. Deasupra sunt zugrăvite cele 12 praznice, iar mai sus – Sfinţii Apostoli. Deasupra acestui rând de icoane se aşază

Sfinții Proroci, iar deasupra acestora, Sfinții Patriarhi din Vechiul Testament, protopărinții noștri. La mijloc, chiar deasupra iconostasului, se află Răstignirea Domnului Iisus Hristos, cu două molene, reprezentând pe Maica Domnului și pe Sfântul Ioan Evanghelistul. Iar deasupra Ușilor Împărătești este zugrăvită Cina cea de Taină, care trimite la săvârșirea Sfintei Liturghii din Altar, Cina Trupului și Sângelui Domnului.

Mirenii aduc sfintele daruri pe solee, locul mai înalt de dinaintea catapetesmei. Locul cel mai înalt din chiar fața Ușilor Împărătești se numește Amvon și slujește la înălțarea de pe el a ecteniilor și la citirea Sfintei Evanghelii. În dreapta și în stânga Amvonului se află stranele pentru cântăreți și membrii clerului inferior.

În strane pot fi văzuți praporii – pictați în chip simbolic, cu crucea deasupra lor. Aceștia sunt simboluri ale biruinței Bisericii lui Hristos asupra vrăjmașilor mântuirii.



In partea de apus este intrarea în biserică, ce atrage atenția sufletului cu ziditoare lecții.

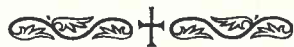
Ca să intri în biserică spre a te ruga lui Dumnezeu, pentru a cere milostivirea Lui, pentru a te uni cu El prin Sfânta Taină a Împărtășaniei, trebuie mai întâi să stai în pronaos, unde se află cei care cerșesc și care se pocăiesc. Cei care vin la biserică, după milostivirea lui Hristos, mai înainte de toate trebuie să arate milă pentru cei din nevoi, de la ușa bisericii.

De aceea este nevoie să stai în pronaos, unde stau cei care se căiesc și cei care ascultă și învață dogmele credinței. Deci, dacă vrei să te învrednicești să intri în biserică, este nevoie să te căiești de păcatele tale și să ai o credință puternică și curată.

Pronaosul, de obicei, este despărțit de partea centrală a bisericii de un zid continuu, cu trei intrări. Cea din mijloc pentru domnitorii pământești, care, lăsând în pronaos toată distincția măreției lor stăpânitoare, intră în biserică asemenea simplilor credincioși.

Intrarea din dreapta este pentru bărbați, iar cea din stânga pentru femei.

Împărțirea pronaosului în acest chip s-a făcut pentru ca aceia care vor să intre în Casa Domnului să lase aici, în pronaos, toate cele lumești și să ducă cu sine în biserică prinosul lor de credință, de nădejde și de dragoste.



Așa cum icoana apare ca o fereastră către Împărăția cerurilor, tot astfel și Biserica este ca o intrare în cer și loc al prezenței Stăpânului ceresc. Mergând în vizită în casa unui cunoscut oarecare, îi aducem daruri. Cu cât mai mult nu ar trebui oare să-I aducem un dar lui Dumnezeu? Darul adus arată iubirea noastră către El. Însă ce ar trebui să-I aducem, vrednic de sfințenia Lui și pe măsura evlaviei noastre? Este plăcut pentru cucernicii creștini să jertfească în biserică pâine, roade, vin, ulei, lumânări etc. Să ne temem însă să le păstrăm pe cele mai bune pentru noi, iar pe cele mai rele să I le aducem Lui, Cel în mâinile Căruia stă mântuirea noastră! Mergând

în vizită la mai-marii noștri, noi dăruim ceea ce avem mai bun. Nu este nevoie oare cu atât mai mult să ne temem să-L scârbim pe Stăpânul mântuirii noastre cu cele mai rele? Nu este însă mai plăcut lui Dumnezeu acela care aduce mult și bun prinos, ci acela care se aduce mai degrabă pe sine ca jertfă. Altfel, jertfa se va afla potrivnică lui Dumnezeu.

Înfricoșător lucru este să aducem pentru Taine vin de proastă calitate! Nevrednic este pentru Sfânta Biserică untdelemnul necurat de candelă!

Lumânarea să fie mai bine mai mică, însă din ceară curată de albine, ca să nu murdărim biserica de funingine și miresme rele. Feriți-vă de rău, preaiubiților! Nu este plăcută lui Dumnezeu lumânarea necumpărată din biserică.

Însă nu de lumânare, de ulei, de vin, ci de buna așezare a inimii are nevoie Dumnezeu.

Iar a dăruii după puteri în cutia mii din Casa Domnului înseamnă a nu rămâne fără rugăciune din partea Bisericii și fără mila lui Dumnezeu. Au trecut ani și veacuri, iar pomenirea multora s-a șters de pe fața pământu-

lui, dar Biserica nu-i uită în rugăciunile ei pe binefăcători.



Ne aflăm în casa Părintelui nostru Ceresc. Pentru ce am venit noi aici mai cu seamă?

Să ne rugăm? – Da: ea este casă de rugăciune, după cuvântul Domnului. (v. Lc. 19, 46).

Pentru învățatura Cuvântului lui Dumnezeu? – Da.

Pentru săvârșirea Tainelor? – Da.

Însă pentru ce este mai ales biserică? La ce, în afară de loc de citiri, de cântări și de rugăciuni, servește Altarul? Pentru ce, în mijlocul Altarului, se află Sfânta Masă? – E vădit că pentru săvârșirea Tainei Trupului și Sângeului lui Hristos.

Domnul spune: *Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el* (In 6, 56). Cum să ne aflăm întru Domnul și El să se afle întru noi? Iată, pășim către Taină! Spune Domnul: *Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi* (In 6, 54).

Oare nu râvnim noi viața cea veșnică? Avem pentru aceasta doar un singur mijloc: curățirea conștiinței noastre prin Taina Spovedaniei și apropierea către împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos în chip nefățarnic.

Și, în afară de aceasta, venind la biserică cu sârguință, cu evlavie, cu luare-aminte, cu credință, trebuie mai apoi ca tezaurul harului păstrat pentru noi în biserică să-l păzim cu grijă în afara bisericii, să trăim cu acele simțăminte sfinte pe care le-am primit în biserică din sfintele slujbe.



Ce înseamnă să avem comportament cucernic în biserică? Simplu vorbind, trebuie să luăm seama la noi înșine că suntem în prezența lui Dumnezeu. Când ne aflăm în casa unei persoane respectabile, încercăm să ne purtăm respectuos, chiar dacă acea persoană nu ne observă întotdeauna. Deci cu atât mai mult ar fi nevoie să ne păzim în Casa Stăpânului Ceresc, Care nu numai că ne vede, ci și cunoaște toate simțămintele noastre.

La intrarea în biserică se cere o stare sufletească plină de pace. Deasupra intrării unei vechi biserici se afla scris: „Pace ție, oricine ai fi, dacă tu în pace, cu curăția inimii intri în tainicul sălaș al lui Hristos Dumnezeu!”

Comportarea exterioară evlavioasă este aceasta:

Se cuvine să fii îmbrăcat simplu, modest și cuviincios, păstrându-ți rangul, fără eleganță. După porunca Sfântului Apostol Pavel, bărbații trebuie să aibă capul neacoperit, iar femeile, în semn de supunere și castitate, trebuie să aibă capul acoperit (v. I Cor. 11, 4-16). Odinioară, creștinii cucernici își acopereau și fața ca să nu păcătuiască.

Creștinii care au însemne lumești și merite militare să cinstească cu cuviință prezența în sfintele biserici – fără aceste însemne și fără arme.

În timpul Liturghiei trebuie să stăm în tăcere, fără a ne mișca, cu fața către Sfântul Altar. Convorbirile în timpul Liturghiei sunt total supărătoare pentru biserică. Este necuviincios să se stea jos în tot timpul slujbei, chiar la cuvântul de învățătură, excluzând cazurile de boală și neputință.

Este de nescuzat, supărător și neînțelept să se vină la slujbă după începutul acesteia ori să se plece mai înainte de terminarea ei. Care dintre noi, invitat fiind undeva, în prezența unei persoane importante, ar îndrăzni să întârzie ori să plece mai devreme? Însă la sfânta biserică, Casa lui Dumnezeu Cel Viu, noi îndrăznim acest lucru. Este împotriva lui Dumnezeu și vătămător pentru suflet. Să nu se afle în mijlocul nostru unele ca acestea!

Căci în Biserică *toate să se facă cu cuviință și după rânduială* (I Cor. 14, 40).



In Biserică totul are o semnificație. Și cele mai mici lucruri au o însemnătate a lor și sunt spre zidire.

Să privim veșmintele preoților. Este de ajuns numai să aruncăm o privire asupra părintelui, îmbrăcat cu toate veșmintele, că deja am primit învățătură.

Stiharul preotului ne aduce aminte de acel hiton, de acea haină în care a umblat pe pământ Însuși Mântuitorul

Iisus Hristos. Și Părinții Bisericii îl numesc haina mântuirii și haina veseliei.

Mânecutele preotului reprezintă legăturile lui Hristos.

Epitrahilul semnifică jugul și greutatea, ca semn al greutății crucii preoției luată asupra-și de sufletul creștinului iubitor. Dacă se întâmplă să fie undeva vreun bolnav, preotul, chiar la miezul nopții, este dator să se ducă în acel loc, dacă este chemat. Orice trebuință este dator să o împlinească, lăsându-și toate ale sale. Epitrahilul de pe grumazul preotului îi aduce aminte de Crucea pe care Domnul a purtat-o pe umerii Săi.

Brâul care încinge epitrahilul și stiharul îi aduce aminte de puterea lui Dumnezeu, întărindu-l în slujire. El simbolizează și ștergarul cu care a binevoit să Se încingă Mântuitorul, atunci când a spălat picioarele ucenicilor Săi.

Pe deasupra, preotul îmbracă felonul – mantia dreptății – ce aduce aminte de acea hlamidă în care a fost îmbrăcat Mântuitorul în timpul pătimirilor Sale.

Orarul veșmintelor diaconești simbolizează aripile îngerești.

În sfânta noastră Biserică Ortodoxă nu este vreun obiect, vreun lucru care să nu-și aibă importanța lui și, de aceea, fiecare lucru necesită un simțământ deosebit de evlavie și cucernicie.



semenea Crucii, Sfintei Evanghelii și celorlalte lucruri sfinte, sunt cinstite cu evlavie de către creștini și sfintele icoane. Este cu neputință să facem din ele idoli, căci cinstirea dată acestora urcă la prototip.

Însuși Dumnezeu S-a arătat Întâiul cinstitor al sfintelor icoane: El a poruncit lui Moise să așeze în amândouă părțile chivotului Legii doi heruvimi poleiți cu aur (v. Ieș. 25, 18). Însuși Iisus Hristos l-a tămăduit pe Avgar, mai-marele Edesei, prin chipul Său, nefăcut de mână omenească. Icoanele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu – în număr de trei – au fost zugrăvite de Sfântul Evanghelist Luca. Apostolii Petru și Ioan – după mărturia Sfântului Ioan Damaschin – au zidit în Lidia o biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu,

în care s-a aflat și icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului.

Adeseori, sfinții lui Dumnezeu s-au arătat vii pe pământ în chipul în care ei sunt zugrăviți în sfintele icoane.

Icoanele semnifică pentru noi chipuri ale adevăraților sfinți ai credinței noastre. Și Domnul a binevoit să săvârșească prin ei nenumărate minuni și semne pentru credincioși, îmbolindindu-i astfel către o mai mare osândă a cinstirii lor. Datorită mulțimii de minuni, unele icoane au fost numite făcătoare de minuni.

La creștinii ortodocși există obiceiul de a săruta icoanele. Atunci când Hristos se afla pe pământ, a dat sărutare celor ce credeau în El. Mai târziu, după Înălțare, s-au cinstit cu sărut toți cei care își aduceau aminte de El. Sărutând icoanele, noi mărturisim prin aceasta dreapta noastră credință – dreapta preaslăvire a lui Dumnezeu.

Trebuie să ne temem mult, aducându-ne aminte de sărutul iudeilor și de lingșirile lor din pridvor. Astfel, nu este de lăudat, ci rușinos ca în timpul slujbelor, atunci când trebuie „să tacă tot trupul omenesc și să stea cu frică și cutremur”, după bunul nostru plac

și la vreme nepotrivită să mergem la icoane pentru închinare, ci trebuie să ne amintim și de avertismentul dat de Domnul Mariei Magdalena: *Nu te atinge de Mine, căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu* (In 20, 17).



Insemnătate simbolică are și folosirea în biserică a sfeșnicelor. Ele sunt un simbol al bucuriei, în timp ce ard și luminează. Și, într-adevăr, Lumina lumii, luminează în învățătura cuvântului se numește, în Evanghelia lui Hristos, Lumina care ne-a strălucit nouă în întuneric. Iar căldura focului semnifică dragostea către noi a lui Hristos, Care ne iubește pe toți cei care Îl iubim.

Pe Sfânta Masă arde un sfeșnic cu trei brațe, în numele Sfintei Treimi. Înaintea icoanelor se află sfeșnice cu mai multe lumânări. În afară de aceasta, în biserică se aprinde plicandru – cu mai multe lumini. La slujirea arhierului se aprinde dicheriul – care simbolizează pe Fiul lui Dumnezeu în cele două firi ale Sale – dumnezeiască

și omenească – și tricherul – amintind de Sfânta Treime, de la Care vine sfințirea noastră.

Lumânări aprindem ca să fie arse deprinderile noastre păcătoase, iar mintea noastră să se poată lumina cu cunoașterea Legii lui Dumnezeu și inima, cu iubirea Lui. Însă nu aflăm folos din aprinderea lumânărilor ori a candelor, dacă inima nu ia parte la cinstirea lui Dumnezeu. E nevoie deci ca mai întâi să aprindem în inima noastră flacăra sfântă a rugăciunii către Dumnezeu.

Ca semn de slăvire și cinstire duhovnicească de către creștini a Domnului, a Preasfintei Maicii Sale și a sfinților, în timpul slujbelor dumnezeiești adeseori se cădelnițează cu tămâie. Iar creștinii se arată atunci într-o osebită sfințire a harului lui Dumnezeu, prin imboldurile către starea de rugăciune. Ei trebuie să-și plece capul cu smerenie înaintea preoților slujitori care cădelnițează. Și, ca rugăciunile lor să fie bine primite și bine înmiresmate, ei trebuie să fie aprinși de râvna cea dumnezeiască, neîntinați, asemenea curatei și sfintei tămâi, după cuvântul Psalmistului David: *Să se*

îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor mele, jertfă de seară (Ps. 140, 2).



Biserica noastră trebuie să se sfințească în sufletele noastre. Sfințenia Bisericii trebuie să fie o purtare de grijă în întreaga noastră viață pământească, o purtare a crucii pe parcursul întregii vieți. Să ia aminte necredincioșii și cei care cred în altceva, *mărturisind că Dumnezeu este într-adevăr printre voi (I Cor. 14, 25).*

În dobândirea Duhului Sfânt sunt cuprinse sensul și importanța vieții noastre. Despre aceasta, Sfântul Teofan al Poltavei, Noul Zăvorât, a spus: „Există printre creștini oameni cărora darurile Sfântului Duh le sunt străine. Aceștia, necugetând la reînnoirea cea duhovnicească, se mulțumesc și nădăduiesc în deșert în Domnul ori în propria lor curăție!”

Întristătoare este această prevestire!

Dacă oamenii nu iau aminte la lucrarea Duhului Sfânt, atunci fie au ochi și nu văd, fie se va împlini ce-

ea ce a spus Mântuitorul: *Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?* (Lc. 18, 8). Și astfel, lucrurile se apropie de deznodământ și lumea însăși se află la ultima sa răsuflare. Toți știu ce se va întâmpla cu ei, căci Domnul a spus: *Nu va rămâne Duhul Meu pururea în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup* (Fac. 6, 3).

Însă, câtă vreme Dumnezeu păstrează ființa noastră creștină și binecuvântarea Lui rămâne în Biserică, nu putem să ne îndoim că Duhul lui Dumnezeu se află în aceasta.

Intrând în biserică, să înfăptuim buna noastră dorință de dobândire a Duhului Sfânt, ca să intrăm mai apoi și să ne sălășluim în Patria noastră cea cerească, în Împărăția Ortodoxiei Triumfătoare.

Cuprins

Dragul meu părinte!	5
Iubite părinte duhovnic!	7
Dragi părinți	9

I.

Spovedania copiilor

Primele întrebări la spovedania copilului.	17
Prima poruncă	18
Cea de-a doua poruncă	21
Cea de-a treia poruncă	25
Cea de-a patra poruncă	27
Cea de-a cincea poruncă	30
Cea de-a șasea poruncă	32
Cea de-a șaptea poruncă	34
Cea de-a opta poruncă	36
Cea de-a noua poruncă	38
Cea de-a zecea poruncă	39
Întrebări de final	41
Poruncile Noului Testament	43
Poruncile celor 9 Fericiri	44

Cuprins

II.

Îndrumar de spovedanie a copiilor	
Îndrumar de spovedanie a copiilor .	47

III.

Bucuria mărturisirii

Cât de bucuros sunt că ai venit! . . .	65
Când se începe spovedania copilului.	75
Despre primejdiile obișnuinței cu spovedania	83

IV.

Primii pași spre Casa Domnului	
Casa lui Dumnezeu	91